

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren. N:o 23.

Tisdagen den 28 Juni, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för gårdagen och två protokollsutdrag för sammanträdet på f. m.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 23 och 25 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 9, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 3, rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874, äfvensom öfver väckt motion om uppsägning af den i förenämnda förordning innefattade öfverenskommelse.

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.*

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att betänkandet skulle punktvis företagas till afgörande, dervid beträffande 1 punkten utskottets hemställan skulle förekomma, efter det lagtexten i Kongl. Maj:ts förslag blifvit genomgången.

Herr Reuterswärd: Jag anhåller värdsamt, att kammaren behagade besluta, att, för den händelse det af kammaren under behandlingen af detta ämne skulle beslutas vare sig förändring eller tillägg i den kongl. propositionen, det måtte tillåtas att, sedan betänkandet blifvit genomgången, den reservation, som af Första Kammarens samtliga ledamöter inom utskottet afgifvits, då måtte komma under kammarens pröfning och beslut.

På gjord proposition beslöts att, för den händelse vid behandlingen af Kongl. Maj:ts förevarande förslag någon del af detsamma icke af kammaren i oförändradt skick godkändes, det skulle stå öppet att, sedan Kongl. Maj:ts förslag blifvit genomgången, på derom framställt yrkande afgöra den i friherre Barnekows med fleres vid betänkandet

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

fogade reservation väckta fråga om afåtande af skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af ett på fullständigare utredning grundadt förslag till ny mellanriksdag.

Kongl. Maj:ts förslag till förändrad lydelse af §§ 3, 4, 8, 9, 14, 16 och 18 af ofvanberörda förordning.

§ 3.

Grefve Strömfelt: Om det, å ena sidan, är representantens mången gång ganska tunga pligt att, när han, efter sin uppfattning, funnit regeringen icke hafva handlat eller beslutat i öfverensstämmelse med rikets fördel eller rättmätiga kraf, oförbehållsamt säga sin mening, så är det, å andra sidan, hans skyldighet att erkänna och stödja regeringen, när han funnit, att hon iakttagit ett- eller bådadera.

I afseende på den verkställda revisionen af mellanrikslagen ber jag därför att få till regeringen framföra ett tacksamt erkännande för det allvarliga arbetet och detta arbetes här föreliggande resultat. Af hvad jag nu sagt framgår, att jag vill, så långt jag kan, understödja regeringens förslag. Men det är ock en oafvislig pligt för mig att dervid tillse och pröfva, huru vida detta förslag kan i alldeles oförändradt skick tillstyrkas eller antagas. I detta afseende har jag redan den 3 innevarande månad här i kammaren framställt några anmärkningar, hvilka, med kammarens tillåtelse, blefvo öfverlemnade till bevillningsutskottet, som derom likasom om en hel del annat, som rör denna viktiga fråga, i det närmaste låtsat fullkomlig okunnighet.

Det må nu vara en relativt oviktig sak, men redan i början af utskottets resonnement förekommer detta ytande: "Uti en vid förra årets riksdag tillgänglig skrivelse till norska finans- och tulldepartementet har tullkammaren i Kristiania framhållit, att det i allmänhet är förenadt med svårighet att afgöra, hvilka förändringar en utländsk produkt bör hafva undergått i handeln för att kunna öfvergå till namnet af norsk produkt". Mig veterligen fans icke någon sådan handling vid förra årets riksdag. Den har endast funnits i min ego. Jag erhöll från Kristiania våren 1885 denna handling och uppläste den sedermera här vid min interpellation, men att den varit tillgänglig vid förra årets riksdag eller för någotdera af 1886 och 1887 årens bevillningsutskott, det vågar jag bestrida.

I afseende på den i förslaget intagna bestämmelsen om färdiggjorda kläder säger utskottet på ett annat ställe, att den torde "få anses fullt tillfredsställande för ändamålet att lägga band på den införsel af färdiggjorda kläder, som med stöd af tullskilnaden å tygett rum från Norge till stort men för vår inhemska industri för tillverkning af kläder och således medelbart för hela vår textilindustri". Jag erkänner visserligen, att den bestämmelse, som härom i förslaget blifvit intagen, är i hufvudsak god, men jag hade dock väntat mig att af utskottet, som väl bör så djupt som möjligt intränga i ett så viktigt ärende, fått se här anmärkt, att en ganska värdefull sort af kläder blifvit alldeles utglömd. Det blir nemligen så, att Norge kan

i hela den kända världen köpa dyrbara pelsverk, föra in dem till Norge och sedan genom att å dem anbringa ett föga värdefullt öfvertyg, kanske af bomullsväfnad, tullfritt införa pelsarne till Sverige. Detta är dock icke en så vigtig omständighet, att jag vill särskildt fästa mig dervid eller med anledning deraf göra något yrkande; men nog hade bevillningsutskottet bort observera detta, i fall det hade ordentligt satt sig in i ämnet.

På ett annat ställe säger utskottet:

“I fråga om myckenheten af de varor, som i handelsafsigt fraktas öfver gränsen till Sverige och med åberopande af 4 § undandragits tull, samt om det årliga tullbelopp, hvarom staten derigenom gått miste, har det af naturliga skäl visat sig mycket svårt att erhålla någon visshet. Med anledning af inhemtade upplysningar har dock generaltullstyrelsen ansett beloppet af den årliga tullförlusten för svenska statsverket på grund af ofvan berörda alltför vidsträckta tolkning af medgifvandet icke kunna uppskattas till mindre än 20,000 kronor, och en granskning af de vid styrelsens skrifvelse i ärendet den 26 september 1882 fogade uppgifter gifver vid handen, att denna beräkning är snarare för låg än motsatsen“.

Denna siffra, som utskottet tagit ur generaltullstyrelsens skrifvelse, omfattar dock icke mer än gränsen från Strömstad till och med Vermland. Att denna förlust af en industriens målsman för Riksdagen uppgifvits vara beräknad till omkring 80,000 kronor, har utskottet förbisett och det visar ock, med hvilken grundlighet utskottet behandlat det vigtiga ärendet.

Utskottet säger vidare i slutet af sitt resonnement vid 3 §:

“Utskottet kan icke heller undertrycka den mening, att då från norsk sida medgifvits alla de fordringar, som från vårt land framställts, det skulle vara särdeles olämpligt att i sista stunden framkomma från svensk sida med ytterligare anmärkningar och ökade fordringar“.

Vore utskottets premiss här verkligen sann, då skulle jag vilja instämma i konklusionen, ehuru man väl kan säga att, då Riksdagen begärt en revision, man dermed afsett en förutgången undersökning; men den vet jag dock icke hafva föregått revisionen. Då jag tror, att ingen af utskottets majoritet här är närvarande och således icke kan försvara hvad utskottet sagt, skall jag emellertid söka lemna motbevis.

Under diskussionen vid förlidet års riksdag yttrade jag: “Jag måste äfven påpeka en annan artikel, nemligen små kökslampor, med afseende hvarpå en utmärkt industri har utvecklat sig. Dessa lampor kosta i tillverkning omkring 50 öre. Glas och oljebehållare kosta omkring 10 öre och äro norsk tillverkning, men det öfriga, såsom också stämpeln emellanåt utvisar, är från tyska fabriker. Att nu denna vara skall få gälla för norsk tillverkning kan visserligen icke vara lagens mening. Jag har här ett utdrag ur ett bref, som en norsk fabrikant eller försäljare skrifvit till en svensk firma, der det heter, att man mycket väl kunde köpa brännarne från Sverige, om de der kunde säljas lika billigt som från utlandet. Han har således erkänt, att man köpt dessa lampdelar från utlandet, förutom det att sjelfva

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
Förts.)*

stämpeln utvisar detta.“ Detta var väl således en ganska allvarsam anmärkning, som förekom under förlidet års diskussion, men som icke blifvit tillgodosedd. Karlskrona lampfabrik skref redan våren 1886 till generaltullstyrelsen följande: “Då vi från flera håll erfarit, att norska lampexportörer till Sverige tullfritt införa kompletta lampor, hvaraf brännarne, vekarne och till en del äfven fötterna eller hängställningarne samt de finare etsade glaskuporna äro af utländsk, hufvudsakligen tysk tillverkning, så anhålla vi vördsamt att kongl. generaltullstyrelsen behagade låta undersöka detta förhållande“ etc.

Sedermera anmälde samma fabrik i skrifvelsen, att, om detta får fortgå, så har lampindustrien svårt att med denna import konkurrera. Här har jag en skrifvelse från norska regeringens finans- och tulldepartement, som, efter att hafva inhemtat glasbrukens yttrande, säger, att “till Sverige utförde her i Riget fabrikerede lamper i alle sine Bestanddele ere af indenrigsk Arbeide. naar undtages at Brænderne (og i Tilfælde væger) ere af udenlandsk Tilvirkning.“

Således erkänner fabriken äfvensom norska regeringen detta. Här har jag ytterligare skrifvelser, som röra samma ärende. Dessa handlingar kunde nog hafva varit tillgängliga för utskottet, om det gjort sig besvär att anskaffa dem, och skulle visat detsamma, att det verkliga var åtskilligt *mera begärdt*, än som blifvit “*medgifvet*“.

I afseende på produktionsbevisen säger utskottet: “då behofvet af den föreslagna ändringen ådagaläggas jemväl uti de ofta nämnda, till utskottet öfverlemnade skrifvelserna från en fabriksförening och åtskillige näringsidkare, har utskottet för sin del ingen invändning att framställa mot antagandet af det framlagda förslaget.“

Under många år hafva dessa produktionsbevis utfärdats “på tro och heder“ från Sverige och “på tro och lofen“ från Norge. Att så är förhållandet kan jag intyga, ty jag har här några afskrifter af norska produktionsbevis, som äro utfärdade i början af år 1886. Ett lyder sålunda: “Herved angives at udføre med jernbanen till herr E. Kjellman *Olskroken* via Charlottenberg — n:o 97—98—99 Tre kasser farvet bomullstøi — Bruttovigt 690 kg.

At disse varer ere norskt produkt og tilvirkede ved mig selv her forsikrer jeg som redelig mand paa Tro och Love. Kristiania den 25 januari 1886.

C. A. Brunnström.“

De andra hafva i hufvudsak samma lydelse. 9 § och den dermed sammanhängande 16 § i det kongl. förslaget innehåller, att produktionsbevisen skola utfärdas på tro och heder. Således är äfven i detta afseende ingen förändring vidtagen. Uti bevillningsutskottet har jag likväl sjelf afskrifvit några handlingar, hvaraf befans, att 36 af de största bomullsspinneri- och väfveribolagen i hela landet hafva den 13 juni 1885 till Kongl. Maj:t inlemnadt begäran, så lydande: “Derjemte böra produktionsbevisen afgifvas under *edsförpligtelse*.“

Norrköpings fabriksföreningskrifvelse af den 13 juli 1885 lyder sålunda: “Fabriksföreningen anser sig slutligen böra vidröra de i mellanrikslagens 9 och 16 §§ stadgade s. k. produktionsbevisen. Den lättvindighet, hvarmed man härutinnan går till väga, synes rent af

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.*
(Forts.)

uppmåna eller locka till lagens kringgående i stället för att, såsom ock i Norrköping i öfverensstämmelse med god ordning egt rum, dessa bevis böra af tillverkaren sjelf eller hans förtroendeman under *edlig förpligtelse* skriftligen afgifvas eller ock innefatta fullt tillförlitlig och sakkunnig persons intyg, äfven under *edlig förpligtelse*.“ Derefter begär föreningen, att “produktionsbevisen måtte vardas affattade efter ett för alla stadgadt formulär.“

Det finnes således två handlingar, som till och med varit i utskottet tillgängliga, der begäran göres, att produktionsbevisen skola utfärdas under *edlig förpligtelse*, och detta har begärts därför, att man så många gånger sett, att på tro och loften utfärdade bevis icke hafva varit med sanningen öfverensstämmande. Vidare har Norrköpings fabriksförening begärt att, i motsats mot hvad hittills skett, dessa produktionsbevis måtte vederbörligen utfärdas “efter ett för alla stadgadt formulär“.

Nu har man således begärt, att produktionsbevisen skulle utfärdas dels under *edlig förpligtelse* och dels efter ett för alla stadgadt formulär. Det är följaktligen uppenbart, att äfven här en framställning blifvit gjord, som man icke velat bifalla. Hvad sjelfva saken beträffar, skall jag icke göra något yrkande, men har velat visa, att det icke förhåller sig så, som utskottet har sagt. Vigten af den framställning, att produktionsbevisen skulle affattas under *edlig förpligtelse* och icke på tro och loften, framgår senast af ett produktionsbevis, utfärdadt den 21 april detta år. En stor och känd firma i Kristiania skickade två lådor böcker till Stockholm. Bland dessa böcker voro nedpackade 145 exemplar af en bok, som heter “Solsken i hemmet“. När lådorna passerade Charlottenbergs tullstation, blefvo de undersökta, och det befans då, att denna skrift var tryckt och bunden i Amerika, ehuru skrifven på svenska. Produktionsbeviset attesterar likväl försändelsen såsom norsk tillverkning. Skälet härtill uppgifver nämnda firma vara det, att firman hyst den förmodan att tryckta böcker vore tullfria i Sverige och att den därför icke gjort någon anmärkning derom i produktionsbeviset. Men detta är ju intet skäl.

Förlidet är under diskussionen här, då jag var den egentlige anmärkaren, yttrade jag: “en annan olägenhet för de svenske köpmännen är, att, ehuru rent reproduktionsbevis alltid genast fås i Sverige, det är omöjligt att bekomma sådana fullständiga från Kristiania tullkammare. När ett produktionsbevis skall utfärdas i Norge, försäkra fabrikanterna, “som redelige Mænd på Tro og Love“, att varan är producerad i Norge, hvarefter tullkammaren på detta bevis skrifer “Norsk tilvirkning“. Så säga norska fabrikanter eller köpmän en annan gång på “Tro och Love“, att en vara är *hemtad från och tillverkad i Sverige* och skall *återgå dit*. Men då få de vanligen icke Kristiania tullkammare att skriva att så är, eller att varan producerats här, utan endast att man icke har skäl att “betvifla uppgiften“. Följden har också varit den, att, såsom af en tullstation uppgifvits, åtskilliga fabrikanter lidit stora olägenheter af detta förhållande, särskildt Borås-fabrikanter, och det har händt, att lösen för sådana varor, som icke användts i Norge och därför återgått, utgjort ända till 300

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

kronor på en tullstation. Förlidet år anförde jag i denna angelägenhet en skriftvexling mellan Norrköping och Kristiania, emedan man fordrade tullafgift för hit återgående varor, som aldrig blifvit i Norge till emottagande godkända. Emellertid vet jag icke till hvilket slutligt resultat denna skriftvexling ledde. En stor tullkammare skriver: "Någon olägenhet för härvarande tullkammare samt besvär och i många fall penningeuppoffringar för svenska fabrikanter orsakas deraf, att tullförvaltningarne i Kristiania icke lemna fullständiga produktionsbevis för *returvaror* af svensk tillverkning."

Jag har här flera afskrifter af sådana reproduktionsbevis. Ett lyder sålunda: "At disse Varer ere svenskt Produkt og tillvirkede ved Liljeholmens Stearinfabrik Stockholm forsikrer vi som redelige Mænd paa Tro og Love. Kristiania den 9 april 1886. pr. F. H. Frølich & Søn, Stenersen.

Derefter skrifer tullkammaren på beviset: "N:o 2,178 Omstaaende Varer forpasses til Charlottenberg-Jernbanens Toldcontor, Kristiania den 9 april 1886. N. O. Bull."

Men icke heller denna fråga har blifvit behörigen beaktad. Den har icke någon väsentlig vikt, men jag har äfven med detta velat visa, att det icke förhåller sig så som utskottet sagt.

Tillräckligt många bevis torde nu blifvit anförda deröfver att på långt när icke, såsom utskottet antagit, *alla* de fordringar, som å den svenska sidan blifvit uppställda, af Norge medgifvits. Dermed förfaller också utskottets konklusion.

Utskottets betänkande synes så lösligt hopkommet, att man måste fråga sig, om verkligen utskottet i förhållande till ämnets vikt tillräckligt satt sig in i detsamma eller ens tagit notis om alla ärendet tillhörande akter. För min del har jag mycket betvivlat bådadera. I utskottets betänkande fins, så vidt jag kunnat finna, ingen kritik, endast det amplaste lofprisande och tillstyrkande.

I afseende på sjelfva lagen har § 2 mom. följande lydelse: "Är en vara tillverkad i Sverige eller Norge af materialier, antingen producerade i ettdera riket eller i begge rikena tullfria, anses sådan vara utgöra inhemsk tillverkning, ehvad större eller mindre arbete å densamma blifvit nedlagdt."

Jag har redan en gång förut anmärkt, att detta uttryck "tullfria" icke är närmare bestämdt; att man dermed icke vet, huru vida med "tullfria" menas den tid, då lagen utfärdas, eller den tid, då varan införes. Då man läser herr statsrådet och chefens för finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet, tyckes af resonnementet i afseende på spanmålen framgå, att det menas den tid, då varan införes. För öfrigt torde kanske herr statsrådet, då han är närvarande, vilja hafva godheten och med några ord under diskussionen gifva upplysning härom.

En icke så alldeles obetydlig industri har i denna lag blifvit helt och hållet förbisedd, och det är den s. k. *linneindustrien*. Den har under åtskilliga år haft ganska svårt att bestå i konkurrensen med införda linnevaror från Norge, der tullen på lingarn är betydligt lägre än i Sverige. Utskottet antager, att någon fabrik icke skall uppstå

på grund af denna tullskilnad. Det har dock helt nyligen af en linnefabrikant försäkrats mig, att ett öfverändagånget ylleväfveri användts för att der inrätta linneväfveri, och att väfstolar i detsamma insatts till ett icke obetydligt antal, hvilket således bäst bevisar, att denna fabrikation är i gång. Jag har dessutom, redan för länge sedan, fått emottaga åtskilliga skrivelser och profver från de svenska linneväfvarne, hvilka yttrat sina stora bekymmer öfver att de blifvit i denna lag uteglömda. Jag har ock bekommit ett cirkulär från en fabrikant, som sysselsätter en mängd arbeterskor, spridda på landsbygden, och som nu emotser den tid, då hela denna industri måste upphöra. Jag gör likväl i afseende på densamma icke något yrkande, ty dels har anmälan härom skett något sent från denna industris representanter, dels vet jag icke, på hvad sätt deras nöd skall för närvarande kunna afhjelpas. De stå icke i paritet med textilindustrien, hvilken endast begärt, att icke några lösa, extra arbeten skulle få förvandla en utländsk vara till norsk tillverkning, som sålunda skulle kastas in uti den svenska marknaden.

Jag ber nu att få uppläsa 3 mom. af § 3:

“Är varan åter tillverkad, helt eller delvis, af utländska, i någotdera riket tullpligtiga ämnen, och kan det derå nedlagda arbetet hänföras till hvad med busflit, handverk eller fabriksverksamhet allmänligen förstås, då må ock sådan vara räknas till svensk eller norsk tillverkning, utom i de fall att bearbetningen endast består i:

- 1:o. Förmalning, krossning eller blandning,
- 2:o. Rensning (rectifiering) af lysolja,
- 3:o. Fällning, kantning, förseende med linning, knappar, fransar eller spetsar och dylikt,
- 4:o. Målning, lackering, bronsering eller annan öfverstrykning, samt
- 5:o. Tvinning, blekning, färgning, tryckning eller apprettering af garn och manufakturvaror.“

Kongl. Maj:t har således i förslaget insatt och bestämt, att hvarje vara, tillverkad af “utländska, i någotdera riket tullpligtiga ämnen“, skall räknas till svensk eller norsk tillverkning och således ingå tullfri, utom i de fall, som jag nyss uppläste. Uti en sak instämman så väl Kongl. Maj:t som bevillningsutskottets majoritet och äfven dess reservanter, således hela utskottet, och deri vill äfven jag instämman, att nemligen uttrycket *inhemsk tillverkning* blifvit härigenom bestämdt. Kongl. Maj:t säger nemligen, att det synts Kongl. Maj:t, att bestämmandet, huru vida en vara är af *inhemsk tillverkning* eller icke, bör “kunna ske antingen så, att i fullt exakta uttryck angifes, hvad med inhemska naturalster och tillverkningar rätteligen bör förstås, eller ock att genom uttömmande undantag fränskiljas alla produkter som icke må derunder inbegripas“. Nu har Kongl. Maj:t bestämt detta, såsom det heter, “genom uttömmande undantag“ och om varan således icke återfinnes bland dessa undantag, måste den anses för *inhemsk tillverkning* och således passera tullfri. Utskottet säger derom: “Uti det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till denna paragraf är på ett otvetydigt sätt fastslaget hvad med uttrycket svenska eller norska tillverkningar bör förstås.“

Ändring i den s. k. mellanrikslagen.
(Forts.)

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

Reservanterna säga, "att *allt*, som ej ligger i de nämnda undantagen, är tullfritt, ty annars hade undantagen ingen betydelse. Pröfningen af frågan, huru vida en vara är att anse såsom svensk eller norsk tillverkning, kan hädanefter endast afse, huru vida varan faller under undantagen, men ej huruvida bearbetningen är af den väsentliga art, att den gör varan till svensk eller norsk produkt."

Alla öfverensstämma således deruti, att uttrycket *tillverkning* blifvit genom detta förslag bestämdt. Hvarje vara således, hvars bearbetning icke finnes upptagen bland undantagen i denna paragrafs 3 mom., måste anses såsom inhemsk tillverkning och därför tillerkännas tullfrihet. När nu Kongl. Maj:t begagnat ett, om jag så må säga, negativt sätt att bestämma, hvad med inhemsk tillverkning skall förstås och, såsom det heter, i "uttömmande" undantag uppräknat och fränskilt allt, som dit icke får räknas på grund af en mindre väsentlig bearbetning, och således hvarje vara, som icke kan hänföras till de i denna § uppräknade undantag, måste blifva inhemsk tillverkning och således tullfri, så är det af största vikt, att icke en enda tillverkning af större betydelse för landets industri, på hvilken ett ringa arbete nedlagdt kan medföra tullfrihet, blifver uteglömd. Skulle det befinnas vara händelsen, att någon sådan tillverkning blifvit uteglömd, så är det väl aldeles gifvet, att man genom antagandet af denna lag kan omedvetet hafva gifvit en sådan industri dödshugget.

Det är min skyldighet att tillse och kammaren må pröfva, huru vida dessa undantag kunna kallas uttömmande. Det pågår enligt statistiken hvarje år en ganska stor import af stearin till Sverige. Denna vara importeras först till Norge och skickas sedan derifrån hit. Nu finnes icke bland undantagen någon sådan procedur som "stöpning". Om man således vill i Norge anlägga en ljusstöpningsfabrik och sedan skicka varan hit till Sverige, så kan man lätt finna huru det kommer att gå med den svenska stearinljus-industrien, särdeles som tullskilnaden är, om jag minnes rätt, 9 öre per kilogram. Icke heller en så enkel behandling som "smältning" finnes bland undantagen uppräknad. Orsaken dertill kan jag icke inse. Det finnes en mängd metaller, hvilka här draga hög tull, men genom en så enkel behandling som smältning skulle kunna införas tullfria. Dessa anmärkningar äro likväl icke af den betydighet, att jag för dem vill göra något yrkande, men jag kommer nu till en behandling, som, efter mitt förmenande, är af stor betydelse för vårt land. Det är nemligen *sammansättning af i utlandet tillverkade delar*. Jag nämnde vid 1886 års riksdag, att en stor industri hade uppstått i Norge, hvilken införde lampdelar från utlandet, tillverkade någon mindre betydande del sjelf, och bedref således hufvudsakligast sjelfva sammansättningen, hvarefter lamporna tullfritt infördes till Sverige. Att så verkligt var förhållandet, kan den nys upplästa skriftvexlingen intyga. De norska glasfabrikanterna erkänna till och med sjelfva, att de tagit alla sina brännare och en stor del veckar från Tyskland. Jag har här ett bref, deruti en tysk fabrikant skrifver till en svensk sådan, och frågar, om han vill köpa 350 skålpund tyska veckar, som blifvit öfverliggande på Kristiania lampfabrik, emedan de voro för smala för behofvet der. Han ansåg

att det skulle gå synnerligen ledigt att få dem tullfritt införda till Sverige sägande "Die Etiquetten sind wie Einlage, so dass diese wohl für Norwegisches Fabrikat bei Zollamt behandelt werden dürften". Förhållandet mellan de olika lampdelarnes värde var då så, att det norska fabrikatet kostade 10 öre och det utländska ända till 40 öre, hela varan 50 öre, hvaraf den norska tillverkningen således i sjelfva verket icke utgjorde mer än 10 öre. Den tiden vågade man icke att sända fabrikat till Sverige, utan att hafva gjort åtminstone någon ringa del i Norge. Efter den nu föreslagna lagen skulle, enligt min uppfattning, icke behövas, att någonting annat verkställes i Norge än varans sammansättning. Då kunna herrarne vara öfvertygade, att det ganska snart skall utveckla sig en stor fabriksindustri, som icke har något annat ändamål än att införskrifva delar till fabrikat och sammansätta dem. Det stannar sedan icke vid endast lampor.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrar uti sitt anförande till statsrådsprotokollet: en färdig vara kan nemligen vara åstadkommen af rent inhemskt eller rent utländskt råämne eller ock af bådadera, liksom äfven det å råämnet nedlagda arbetet kan helt eller delvis hafva försiggått på inhemska eller utländska verkstad. Således menas med "ämne" uti § 3 icke hvad man vanligen förstår med ämne för fabrikation, utan det betyder "råämne, derå arbetet kan helt hafva försiggått på utländsk verkstad". Det måste framgå häraf, att "sammansättning" af ämnen utgör en "tillverkning" eller bearbetning, som medför tullfrihet för varan från det ena till det andra landet. Jag anser detta så mycket farligare, som den norska finansministern icke har definierat hvad man skall förstå med "ämne". Det kan derigenom inträffa, att "sammansättning" af utländska fabrikat för afsändning till Sverige blir en bearbetning, som gör varan tullfri, då deremot sammansättning af ämnen här för försändning till Norge icke gör att varan der blir emottagen tullfri. Då skulle man stå på samma ståndpunkt i detta fall, som med den bekanta formans-smugglingen egde rum. Såsom herrarne påminna sig dömdes varor, som kommit in under namn af resgoods med formän till Norge i och för försäljning, såsom smugglade, under det att, på grund af ett utaf högsta domstolen fäldt utslag, denna forsling fick gå fri till Sverige. Jag tror att faran häraf är mycket stor och om jag, för att undanrödja detta, begär ett tillägg till denna paragrafs undantag, så anser jag det vara fullkomligt berättigadt. Undantagen äro ju tillkomna derför, att den bearbetning, som der finnes upptagen på en vara, är af så oväsentlig art, att den icke får förvandla varan till inhemska och sedermera verka, att den får tullfritt införas till det andra landet. Nu är sammansättning i och för sig en bearbetning, som för länge sedan varit i gång i Norge, och bearbetningens väsentlighet faller ungefär midt emellan de undantag, som i denna § 3 äro gjorda och fastslagna såsom oväsentliga. Jag påstår t. ex., att fällning, kantning, förseende med linning, knappar, fransar eller spetsar och dylikt, är en mindre väsentlig bearbetning än att t. ex. hopfla, hoppassa eller hoplöda maskindelar, äfven lampor. Deremot är en sådan sammansättning åter å andra sidan en mycket mindre väsentlig bearbetning än t. ex. färgning och tryckning, som

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

förutsätter stora etablissement, med en talrik arbetspersonal. För min del tror jag, att lagen icke bör antagas utan ett ytterligare undantag eller tillägg.

Jag har nu visat, att på långt när icke allt, som från svensk sida begärts, har blifvit medgifvet. Jag har äfven påvisat, att en och annan industri har blifvit uteglömd, såsom linneindustrien, hvilken icke alls beaktats. Slutligen har jag visat, hurusom de i paragrafen gjorda undantagen icke kunna anses "uttömmande" och faran deraf. Jag tror då, att jag fullt behållit min i början angifna ståndpunkt, om jag det oakadt icke gör något afslagsyrkande, utan endast anhåller hos herr vice talmannen, att "sammansättning af delar" måtte få, såsom ett undantag, tilläggas till den nu föredragna 3 §.

Jag hemställer därför om proposition på införande i § 3 mom. 3 af ett 6:te undantag, så lydande: "sammansättning af ämnen, delvis eller uteslutande bearbetade utom landet."

Herr Dahl: Efter den sakrika utredning, som den föregående talaren så förtjenstfullt lemnat, skall jag icke tillåta mig att trötta kammaren med att ingå i någon utförligare kritik af denna §, hvilket annars varit min afsigt och möjligen skulle ålegat mig i min egenskap af reservant. Jag skall därför hålla mig till några allmänna betraktelser, hvilka det här föreliggande ändringsförslaget torde påkalla.

Ingenting kan ju vara naturligare och mera rimligt än att emellan två, i politiskt hänseende förenade, länder, liggande i omedelbar närhet till hvarandra, äfven den kommersiella samfärdseln på allt sätt underlättas. Man kan därför icke nog skänka sitt erkännande åt alla de bemödanden, som under loppet af flere årtionden egnats åt de politiska föreningsbandens stärkande, genom att åstadkomma allt flere kommunikationsleder emellan de båda länderna, göra begge folken allt mera förtrogna med hvarandras kultur och sätta dem i tillfälle att draga allt större ömsesidiga fördelar af hvarandras framsteg på handels och industriens områden. När man emellertid på historisk väg söker göra sig förtrogen med hela gången af dessa fortsatta bemödanden, får man ovilkorligen det intrycket, att det gemenligen varit Sverige förbehållet att både taga initiativet och att sedermera, för tillmötesgående af sin grannes bestämda fordringar, nödgas gå vida längre än hvad rätteligen bort kallas "halfva vägen". Ingen lär väl kunna kunna förneka, att äfven denna s. k. mellanrikslag af den 29 maj 1874 ger ökad stöd åt en sådan uppfattning af de båda ländernas inbördes ställning. Under de skiftande förhandlingar, med sina många ändringar och tillägg, hvilka föregingo antagandet af denna lag, finner man likväl fastslaget såsom en allmän grundsats, ömsesidig tullfrihet för inhemska, men full tull för utländska varor, äfvensom enahanda tullbehandling för den egentliga varuförslingen, ehvad denna skedde sjö- eller landvägen. Det bör vara lätt förklarligt, att i en tid, så rörlig som vår nuvarande, med sin starka utveckling på alla industriella områden och med sin ytterligt uppdrifna konkurrens både inom och utom de båda länderna, de år 1874 införda bestämmelserna måste efter hand visa sig erbjuda allt större och större svårigheter vid tillämpningen.

De vid 1886 års riksdag framvisade olägenheterna voro verkligen så slående, att en revision icke gerna kunde längre uppskjutas. Att der-vid utom noggrann kännedom om båda ländernas särskilda kommersiella och industriella intressen äfven måste erfordras mycken grannlaghet och en upprigtig sträfvan att tillmötesgå billiga fordringar från båda sidorna, måste ju antagas såsom alldeles påtagligt. Och jag skall för min del icke förneka utan tvärtom upprigtigt erkänna, att ganska många och afsevärda fördelar åt oss vunnits genom våra svenska underhandlares bemödanden. Men vid granskningen inom bevillningsutskottet af det från regeringen nu till Riksdagen hänvisade ändringsförslaget hafva likväl i åtskilliga fall så viktiga anmärkningar måst göras, att de ganska säkert, åtminstone efter min uppfattning, påkalla en noggrannare, bättre och mera betryggande revision än den nu verkställda. Detta torde, enligt mitt förmenande, hufvudsakligen gälla den nu föredragna 3 §, der det är fråga om att på ett tillförlitligt och bestämdt sätt få afgjort, hvad som skall förstås med *inhemsk*, d. v. s. svensk eller norsk, tillverkning.

En hvar af kammarens ledamöter, som behagat uppmärksamt taga del af reservanternas uttalande emot det föreliggande ändringsförslaget, skall helt visst dela våra farhågor, att missbelåtenheten inom landet skall blifva ännu bittrare än någonsin, i fall den nu föreslagna lydelsen skulle af svenska Riksdagen godkännas.

Visserligen har här i betänkandet sagts, och jag har äfven samtalsvis många gånger hört det påståendet, att de af förra Riksdagen framtällda fordringarna hafva genom det föreliggande ändringsförslaget blifvit lojalt tillgodosedda; men den invändningen förlorar enligt min uppfattning allt berättigande, då det ju icke kunde af Riksdagen påräknas eller fordras en allsidig och uttömmande granskning af lagen med alla dess brister och olägenheter, hvilket deremot ovilkorligen torde hafva ålegat dem, som mottogo det grannlaga och magtpåliggande uppdraget att verkställa revisionen. Önskligt torde det också hafva varit, att åt industriidkarne inom båda länderna, åtminstone på mera betydande tillverkningsområden, lemnats tillfälle att yttra sig öfver det framlagda ändringsförslaget, innan det hänskjutits till godkännande af representationerna. Det är alltid förenadt med obehagligheter af flera slag, om, sedan den ena parten förklarar sig belåten, den andra måste af tvingande skäl bekänna sig missbelåten och icke kunna godkänna det föreliggande förslaget.

I detta fall skulle likväl påföljden lyckligtvis endast blifva den, att, i händelse en noggrannare revision blefve af Riksdagen beslutad, bestämmelserna i 1874 års förordning ännu en tid blefve gällande. Detta skulle enligt min uppfattning vara långt bättre och komma att medföra vida mindre olägenheter än antagandet af en mellanrikslag, mot hvilken säkerligen inom kort skulle låta höra sig svåra klagomål, som ofördelaktigt måste iuverka på folkens stämning i de båda länderna. Man kan i denna mellanrikslag komma att oförsigtigt inlägga ett frö till framtida misshälligheter, hvilka, ursprungligen härflytande från ekonomiska förvecklingar, sedermera kunde sträcka sina verkningar långt in på helt andra områden.

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

Jag anser således för min del, att det skulle vara med *båda* ländernas intressen mest förenligt, om 1874 års författning kunde underkastas en noggrannare revision än den, som nu synes vara medhunden, och med anledning deraf samt på grund af hvad jag förut i ämnet anför, anhåller jag att få yrka afslag å den nu föredragna 3 §:s föreslagna lydelse.

Herr statsrådet friherre Tamm: Då 1886 års Riksdags skrifvelse afläts till Kongl. Maj:t, fans deri icke angifvet syftet med eller omfattningen af den revision, Riksdagen önskade med afseende på mellanrikslagen. Regeringen måste då söka att på annat håll skaffa sig uppgift om hvad Riksdagens önskan innebure. Sådan upplysning inhemtades dels från de petitioner, som till Kongl. Maj:t inlemnats, dels från den diskussion, som under föregående riksdag pågick, dels också från den erfarenhet som genom tillämpningen af bestämmelserna i 1874 års förordning i allmänhet vunnits. De framställningar, som i petitionsväg inkommit, innehöllo, hvad textilindustrien beträffar, att garn, för att blifva tullfritt, borde vara spunnet och väfnad väfd inom landet, samt kläder vara förfärdigade af inom landet tillverkad öfvertyg. Dessa önskningsar hafva åtminstone i nuvarande förslag blifvit uppfyllda, dock beträffande kläder på annat sätt, än Riksdagen önskat. Under diskussionen sista året framställes åtskilliga andra önskningsar, vilka i de flesta fall blifvit i förevarande förslag tillgodosedda, i några fall deremot icke, och dessa hafva nu berörts af greve Strömfelt. Jag skall derom särskildt yttra mig, då jag längre fram i mitt anförande punktvis genomgår de särskilda anmärkningarna.

De ledamöter af denna kammare, som vid förra riksdagen icke önskade någon skrifvelse med begäran om en revision af mellanrikslagen, återfinner jag här till stor del bland reservanterna. År 1886 önskade dessa ledamöter icke en revision, därför att man förestälde sig, att något allvarligt uppsåt att verkställa en sådan icke skulle finnas, och att revisionen skulle draga så långt ut på tiden, att många af oss icke skulle få se dess resultat.

Då jag nu ber att få bemöta de anmärkningarsom äro gjorda, tillåter jag mig följa den gång, som reservanterna mot utskottets betänkande följt, ty anmärkningarsom äro här under diskussionen framställda i sådan mångfald och den ena efter den andra, att jag icke kan upptaga dem i samma ordning, som de framställes, ty redigheten skulle deraf förlora.

Reservanterna hafva först fäst sig dervid, att "Kongl. Maj:t vid ärendets behandling funnit, att det varit med öofvervinneliga svårigheter förenadt att i fullt exakta uttryck angifva, hvad som med inhemska naturalster och tillverkningar förstås, och dertfore funnit sig böra anlita den andra utväg, som erbjöde sig, nemligen att genom uttömmande undantag fränskilja allt, som icke bör inbegripas". Reservanterna hafva der förbigått en ganska vigtig sak, ty då i anförandet till statsrådsprotokollet lemnas den upplysning, som reservanterna här meddelat, att "det vid ärendets behandling befunnits hafva varit förenadt med öofvervinneliga svårigheter att uteslutande på förstnämnda

sätt för stadgandet i fråga finna tillfredsställande lydelse, så har den senare utvägen måst jemte den förra anlitas“.

Vidare heter det längre ned på samma sida: “Med hänsyn till sådana varor har det syntts lämpligast att jemte upptagande af en allmän bestämmelse derom, att hvarje fullständig inom landet skedd bearbetning skall åt en vara bereda rättighet att anses och behandlas såsom inhemsk, särskildt angifva de fall, der en dylik rätt genom inhemsk bearbetning *icke* förvärfvas i följd af bearbetningens mindre väsentliga natur“.

Kan man då säga, att Kongl. Maj:t inskränkt sig till att endast begagna sig af undantag? Nej, här är framställd den bestämda regeln, att en fullständig bearbetning skall vara gifven åt ett utländskt ämne, för att det skall få namn af inhemsk produkt; men derjemte, och då några missbruk inrotat sig och vissa bearbetningar varit så ofullständiga, hafva åtskilliga undantag måst föreskrifvas. Och dessa undantag äro just gjorda med afseende på sådana handteringar, som jag nyss nämnde, eller sådana, som under föregående tider vället missbruk af lagen, eller som voro allt för obetydliga för att man skulle kunna använda dem såsom medel att åt eljest tullpligtiga varor bereda tullfrihet. Det är så långt ifrån, att dessa undantags tillämpning skulle innefatta allt som bör komma under pröfning, att man deremot först skall undersöka, om varan undergått fullständig bearbetning, och först sedan detta har blifvit ådagalagd uppstår fråga om tillämpning af undantagen. Reservanterna tyckas hafva ansett sig här kunna tillämpa den i allmänhet förkastliga satsen, att hvad som icke vore förbjudet skulle vara tillåtet. För min del tycker jag icke det är möjligt att använda den satsen här. Om detta är riktigt, då förfaller också hvad reservanterna sedan sagt; ty annars hade undantagen icke någon betydelse. Reservanterna säga vidare, att “pröfningen af frågan, huruvida en vara är att anse såsom svensk eller norsk tillverkning, kan hädanefter endast afse, huruvida varan faller under undantagen, men ej huruvida bearbetningen är af den väsentliga art, att den gör varan till svensk eller norsk produkt.“

Ja, det är just hvad man här förbehållit sig att kunna pröfva, nemligen huruvida en fullständig bearbetning skett inom någotdera af landen, och först då kan det blifva fråga om, att varan skulle blifva tullfri. Dessutom innehåller 9 §. angående produktionsbevis, bestämmelser, som icke förut funnits, nemligen att det intyg, som lemnas, skall jemväl innehålla uttalanden om beskaffenheten af den bearbetning, varan på det stället undergått. Då således dessa produktionsbevis skola innehålla en så bestämd och tydlig uppgift angående beskaffenheten af denna bearbetning, synes det också, att det är på samma uppgift de myndigheter, som hafva att tullbehandla varan, skola grunda sitt omdöme.

Då jag sysselsätter mig med produktionsbevisen, anhåller jag att få till besvarande upptaga en anmärkning, som af talaren från Norrköping blifvit framställd. Han anmärkte, att utom hvad här i detta förslag blifvit åtgjort, visse petitionärer framställt en begäran, att edlig förpligtelse skulle fordras angående produktionsbevis. Till så stor

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Förts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

del, som det varit lämpligt och möjligt, har deråt eignats uppmärksamhet i förslaget, der det heter: "vederbörande myndighet i allt fall obetaget att, om anledning dertill förekomme, fordra jemväl annan bevisning om varans inhemska ursprung." Tullmyndigheterna äro således icke skyldiga att nöja sig med en försäkran af tillverkaren på *heder och tro* eller af *två trovärdige män*. Tullmyndigheterna kunna fordra äfven andra bevis. Det har synts för regeringen mindre lämpligt att på grund af i petitioner framställda önskingar införa ett nytt stadgande om edgång, då Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t begärt så vidt möjligt afskaffande af eder.

Vidare kommer jag till den af reservanterna omnämnda och af talaren från Norrköping såsom särskildt viktig framhållna bestämmelsen angående *sammansättning*. Huruvida en sammansättning af eljest tullpligtiga delar kan göra en vara tullfri, torde inbegripas under hvad jag nyss nämnt. Svårligen lär man kunna få den uppfattningen, att endast sammansättning eller sammanfogande af tullpligtiga delar skulle komma under någon af rubrikerna *husslöjd*, *handtverk* eller *fabriksverksamhet*. Den sistnämnda vore visserligen den, som skulle ligga närmast; men jag föreställer mig att, om en ingenjör skulle rådfrågas, han svårligen skulle kunna lemna intyg, att en sådan sammansättning vore en fabriksverksamhet och till på köpet en *fullständig fabriksverksamhet*.

Man säger att domstolarne skulle i detta afseende kunna hafva en annan åsigt. Det är ju möjligt; men jag föreställer mig att, om en part i det fallet skulle komma att stå inför domstol, han otvifvelaktigt skulle skaffa sig uppgift från sådana personer, som hade ingenjörskunskaper, och då lära deras intyg lemna domstolen tillräcklig handledning för frågans bedömande. Men sådana fall torde endast undantagsvis komma att af domstol afgöras, och det är egentligen i frågor rörande smuggling, hvarom handlas i 4 §, som det kan blifva föremål för domstols pröfning. Tillämpningen af 3 § kommer väl egentligen att handhafvas af tullmyndigheterna och derifrån i administrativ väg dragas under Kongl. Maj:ts pröfning.

Då reservanterna vidare säga: "Om det framför undantagen använda ordet *endast* är liktydigt med uteslutande, torde en mängd artiklar, om i deras bearbetning, ehuru hufvudsakligen bestående i förmalning, krossning etc., ingå andra lika oväsentliga eller ännu oväsentligare operationer, kunna undgå att blifva räknade bland undantagen", föreställer jag mig att, om det också skulle vara mera än en af dessa obetydliga bearbetningar, som icke kunna få karakteren af *fullständig*, så lär man icke tveka att åt dylika varor gifva karakteren af utländsk tillverkning.

Reservanterna hafva förmenat att uttrycket "tullfria materialier" är så till vida obestämdt, att uttrycket möjligen skulle kunna gifva anledning till tolkningen: tullfria, då denna öfverenskommelse med Norge afslöts, eller enligt den tulltaxa, som vore gällande då varan infördes. I det fallet har den förste talaren lemnat upplysning, att man borde af departementchefens anförande till statsrådsprotokollet få hans mening klar, att svenska representationen har fullkomlig frihet

att utan några hinder af mellanrikslagen få ändra sin tulltaxa, som den önskar. Så är äfven min uppfattning, och det är just därför, som jag tillmötesgått en bestämdt uttryckt önskan derom, hvilken äfven fick ett uttryck i bevillningsutskottets utlåtande förlidet år, nemligen den att mellanrikslagen icke skulle utgöra hinder för åsättande af tull på spanmål. Det är med anledning deraf, som i det framlagda förslaget bestämmelser derom intagits, att malning icke skulle göra spanmål, utifrån införd, till inhemsk vara. Icke lära vi väl hafva att frukta från Norge någon särdeles stor import af i Norge producerad spanmål, utan det skulle väl vara utifrån införd spanmål, som blifvit i Norge förmald. Det är för den händelse, att svenska representationen skulle finna lämpligt att åsätta tull på spanmål och mjöl, som denna bestämmelse är intagen. Väl vetande, att en för närvarande befintlig ganska stor svensk industri deraf kommer att lida högst betydligt, har jag dock icke tvekat tillstyrka Kongl. Maj:t att vidtaga denna förändring i mellanrikslagen, på det icke någon hänsyn till nuvarande eller blifvande tullpolitik måtte komma att inverka på antagandet eller förkastandet af detta förslag till mellanrikslag. Det torde i detta afseende vara fullkomligt klart, att enligt den nuvarande regeringens åsigt intet hinder finnes för den svenska representationen att, oberoende af mellanrikslagen, i händelse detta förslag antages, vidtaga hvilka förändringar i tulltaxan, som den svenska representationen behagar, och det lär sålunda icke vara någon stor våda i den mening, som reservanterna antyda, att denna lag innebär ett fullkomligt hinder för vår bestämningsrätt öfver tulltaxan, såvidt Norges intressen deraf beröras.

Reservanterna öfvergå derefter till en kritik af förslagets inverkan på *textilindustrien* och redogöra för tullsatserna på *bomulls-*, *linne-* och *ullgarn* samt väfnader deraf. Representaterna för bomulls- och ylleindustrien framstälde förlidet år sina önskningsar, så icke representanterna för linneindustrien. Det torde icke kunna begäras att, om man skall företaga en revision af en sådan förordning som denna, något afseende bör fästas på de möjligen i framtiden inträffande förhållanden, för hvilka man icke har något stöd i erfarenheten eller till hvilka de inom landet befintliga industrier icke lemna någon anledning. Med *linneindustrien* förhåller det sig för närvarande så, att då hela vår import af linneväfnader till Sverige utgjorde 3,096,000 kronor, så importerades från Norge för 165,000 kronor och exporterades från Sverige till Norge för 91,000 kronor; man finner deraf, att införseln från Norge icke är af någon särskild betydelse, och att ingalunda införseln af linneväfnader från Norge kan hafva framkallat de ofördelaktiga förhållanden, hvaruunder linneindustrien hos oss för närvarande arbetar.

Deremot är det mycket större siffror, som kunna anföras med afseende på *bomulls-* och *ylleindustrien*, ty dels af garn och dels af väfnader är till Sverige importeradt för betydliga belopp. Af *bomullsgarn* infördes år 1885 för 2,730,000 kronor; deraf från Norge för 116,000 kronor, under det vi utförde till Norge för 171,000 kronor. Af *bomullsväfnader* importerades till Sverige för 8,297,000 kronor

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

och deraf från Norge för 1,546,000 kronor — således högst betydligt — under det att samtidigt från Sverige utfördes till Norge för 1,989,000 kronor; detta allt efter 1885 års uppgift. Af *ylleväfnader* infördes i sin helhet till Sverige för 22,000,000 kronor och deraf från Norge för 3,728,000 kronor, under det att Sverige utförde till Norge för endast 753,000 kronor; således med afseende på ylleindustrien särskildt från Norge en högst betydlig import.

Representanterna för denna industri böra vara nöjda med de bestämmelser, som här finnas antagna, emedan de fått *just hvad de begärt*. Af *linne* deremot hafva vi som jag nyss nämnde en högst obetydlig införsel, och hvad linneindustrien beträffar, kommer den i alldeles samma ställning som den öfriga textilindustrien, att garn skall vara spunnet och väfnad väfd för att vara tullfria, samt att för kläder skall erläggas den tull, som motsvarar skilnaden emellan de i de båda länderna för öfvertyget gällande tullsatser. Jag måste hafva den föreställningen, att representanterna för linneindustrien sista året voro af samma åsigt som de öfriga industrierna, eftersom de icke då gjorde någon särskild framställning. De hafva verkligen detta år gjort en sådan, men den kom så sent, att afseende icke kunde derpå fästas; och jag har äfven den föreställningen, att något afseende icke bort derpå göras, enär denna industri stälts i samma förhållande som de öfriga. En skilnad finnes i afseende på linnegarn, i det att tullskilnaden kan gå ända till 37 öre per kilogram, då den för ullgarn icke kan blifva högre än 27 öre per kilogram. Importen af linnegarn, och det är derom reservanterna lemnat uppgift, har från Norge icke utgjort mer än 10,000 kilogram med ett värde af 19,800 kronor, under det att hela importen af linnegarn hade ett värde af 310,000 kronor. Importen deraf från Norge representerar således icke fullt $\frac{1}{5}$ af det hela värdet. De andra kvantiteterna linnegarn, som reservanterna uppgifvit vara införda, skulle representera ett belopp af — 138,607 kilogram enligt hvad det heter i reservationen: "Om man då beräknar tullen för ett lika parti i Norge, eller för 138,607 kilo oblekt och blekt à 3 öre, kronor 4,158: 21, så uppkommer en tullbesparing af kronor 48,647: 59". Den af reservanterna meddelade uppgiften bevisar icke hvad den är afsedd att bevisa, ty denna förlust har svenska tullverket icke gjort och ej heller svenske fabrikanter. Det är således en uppkonstruerad förlust, som låter bra, men ej mer heller.

Ungefär detsamma är förhållandet med hvad derefter förekommer, då reservanterna tala om *stearinljusfabrikationen*. Äfven med afseende på denna hafva hittills icke förhållandena gifvit anledning till att särskildt dervid fästa sig. Under det att 1885 införsel af ljus från Norge alldeles icke existerade och under 1886 endast uppgick till 1,191 kilogram, utfördes från Sverige till Norge 1885 99,000 och 1886 79,373 kilogram. I detta fall har således den svenska industrien icke varit utsatt för förlust, och om man undantagit ljusstöpnung från sådan fullständig bearbetning, som gjort varan tullfri, så skulle svensk industri derpå blifva lidande, och därför saknades anledning till sådan bestämmelse. Hvad sjelfva *stearinen* beträffar, får jag medgifva att sådan importerar från Norge till ganska betydligt belopp; 1886 ut-

gjorde detta 198,577 kilogram, och då derjemte hela importen endast gick till omkring 200,000 kilogram, så finna vi, att vår import nästan uteslutande kommer från Norge. Men huru har denna stearin tillkommit? Enligt statistiska uppgifter för år 1886 exporterades från Sverige till Norge 313,364 kilogram talg; men dermed förhåller sig så, att här i Stockholm uppköpt talg skickas omedelbart till Kristiania, der den bearbetas; efter utdragande af oljan, klaras den och användes i en konstsmörfabrik, hvarefter resten skickas tillbaka till Sverige under namn af *stearin*. Ingalunda kan man lämpligen begära, att för en vara, som oarbetad utförts från Sverige, skall vid återkomsten erläggas tull. Denna stearin är för öfrigt icke direkt användbar till ljusstöpning; den måste ytterligare undergå åtskilliga operationer för aflägsnande af glycerin m. m., innan ljus deraf kunna fabriceras.

Derefter framhålla reservanterna *lampfabrikationen*. Med anledning af det myckna talet om dessa lampor, besökte jag i Norge en fabrik, der sådana tillverkades; man hade meddelat mig, att alla delar, hvaraf lamporna bestodo, skulle vara importerade, och att vid fabriken i Norge dessa delar endast hopsattes och lackerades, hvarefter den färdiga varan skickades hit tullfritt. På det af mig besökta stället fann jag emellertid ett fingjuteri, der zinken göts till lampfötter och det öfriga gjutgodset tillverkades; vidare ett glasblåseri, der alla delar af glas med undantag af sådana mattslipade kupor, som jag tror benämnas tulpankupor, tillverkades, hvaremot kupor af helhvitt glas tillverkades derstädes. Det som importerades utifrån var således brännare, kettingar, hvarmed taklampor upphängdes, och särskildt dessa s. k. tulpankupor. Jag har för den, som önskar öfvertyga sig om riktigheten af detta, i mitt hem prof på samtliga delar, som der tillverkades. Vid sådant förhållande bör, enligt min åsigt, dessa lampor fullständigt tillerkännas egenskapen af inhemskt fabrikat. Men så återstår den förfärligt stora och viktiga saken med dessa *små kökslampor*, som representera ett värde af 50 öre per stycke, och i afseende å hvilka det sägs, att oljebehållaren och glaset är en så obetydlig del och att den importerade brännaren skulle vara det värdefullaste. Men i detta afseende förklarade fabrikanten, att han icke satte något större värde på utförseln deraf till Sverige, och att, om de svenska tullmyndigheterna skulle vara af den åsigten, att dessa lampor endast ofullständigt vore en produkt af norsk handtering, han för sin del icke hade någonting deremot. Men för öfrigt är denna artikel så obetydlig, att, om endast den återstår, det verkligen förefaller, som om man icke skulle behöfva göra några större historier deraf. Skulle deremot, såsom talaren från Norrköping förutsatte, en fabrikant falla på den idén att taga samtliga delar utifrån, sammansätta dem och sedan på grund af den föreslagna mellanrikslagen försöka tullfritt införa dem, vågar jag tro att den beräkningen skulle blifva en fullständig missräkning, ty enligt denna lag skulle varan — det är min fulla öfvertygelse — tullbehandlas såsom utländskt fabrikat.

Hvad sedermera beträffar *kaffesurrogat* eller s. k. *kaffetillsättning*, hvori synes ingå äfven sirup, anse reservanterna, att surrogatet, såsom ersättande både kaffe och socker, borde vara belagdt med tull. Vid

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring
i den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

en litet noggrannare undersökning tror jag man skall finna det ifråga varande ämnet ej gerna kunna användas såsom surrogat för socker, och hvad för öfrigt angår reservanternas uppgifter om statsverkets lidna förluster, förhåller sig dermed så, att icke alla kaffesurrogat, som från Norge införas, äro tullfria, ty då under rubriken »brändt och malet kaffe» äfven subsumeras kaffesurrogat af brända växter, är det gifvet att, då sådana kaffesurrogat, som tillverkats af brända växter, från Norge hit införas, de icke äro tullfria utan gå under rubriken: »brändt och malet kaffe», som drager en tull af 35 öre per kilo. Dessa uppgifter äro sålunda enligt min åsigt vilseledande, och reservanterna sakna därför anledning till påståendet: »Af detta skäl, och då § 3 från tullfri införsel undantager brändt kaffe, borde der äfven undantagas kaffesurrogat.» Under den förberedande behandlingen var det äfven fråga om kaffesurrogat; men man kom öfverens, att det icke tjenade något till att i afseende derå vidtaga några vidare åtgärder, då tulltaxans förut varande bestämmelser redan uppfylde det ändamål, som åsyftades med införande af en bestämmelse derom i lagen.

Bland anmärkningsvärda importartiklar, som skulle förfördela den svenska tillverkningen, nämna äfven reservanterna *fernissor*, hvartill i Norge denaturerad skattefri sprit användes, men som kammaren torde påminna sig, har Riksdagen beslutit, att äfven här i Sverige skatten skall restitueras å sprit, som användes till industriella ändamål, så att äfven det skälet torde för reservanterna borfalla.

Hvad under de föregående punkterna omnämnts, sammanfatta reservanterna slutligen på detta sätt: »dessa förhållanden jemte andra synas bestyrka hvad ofvan blifvit yttradt, att de uppräknade undantagen icke äro tillräckligt omfattande, utan att ett och annat moment kunde vara att foga dertill.» Jag tror mig hafva reducerat till intet de förut af reservanterna anmärkta förhållandena, och det skulle således vara de »andra», som skulle gifva anledning till att denna mellanrikslag ej borde antagas. Ett sådant skulle då vara, att uti detta förslag *uppsägningstiden* bestämts att utgöra två år i stället för ett år såsom förut. Reservanterna säga, att äfven om framställning i detta afseende utgått från Norges sida, skulle de deri icke sett någon anledning att motsätta sig detsamma. Jag föreställer mig också, att deri icke torde ligga någon orsak, och jag tror äfven, att andra anförda skäl deremot icke duga. Det föreligger nemligen i detta fall, att det finnes åtskilliga legitima handlingar, hvilka uppstått med stöd af förefintliga öfverenskommelser, och dessa hafva väl rätt att begära skydd mot att allt för hastigt upprifvas. Och dessutom äro de former, under hvilka förändringar i mellanrikslagen kunna åstadkommas, så tunga och medtagna så lång tid, att jag icke föreställer mig det möjligt att ett år, efter det uppsägningen skett, kunna åstadkomma en så betydande utredning, som ett alldeles nytt lagstadgande skulle kräfva; ty då fordras, såsom den siste talaren angaf, en mera djupgående utredning, hörande af en mängd industrikkare och myndigheter o. s. v., och detta i båda länderna; sedermera de båda regeringarnes sammanstämmande beslut om framläggande af förslag till lag, och slutligen representationernas antagande deraf, hvilket allt man

omöjligt kan medhinna på ett år, men möjligen på två, om man dervid icke spiller tiden.

Då reservanternas sedermera åberopa exemplet från våra tarifftraktater — märk väl, det står *tarifftraktater* — att dessa löpa med endast ett års uppsägning, så vill jag likväl framhålla, att dessa traktater, förutom det att de äro ställda på ett års uppsägning, derjemte äro beslutade att gälla ett visst antal år. Således kan dervid den enskilde industriidkaren i allmänhet beräkna ett visst antal år och derefter åtminstone ett år, då uppsägning vanligen ej sker strax, i enlighet hvarmed han kan ställa sin handtering; men med endast två års uppsägning riskerar han dock en stor del af det i en dylik handtering nedlagda kapitalet. Det är då mycket rimligare att säga: ett visst antal år komma våra kommersiella förhållanden till utlandet att vara orubade, men derefter förändras de ett år efter uppsägning, i fall sådan sker — än om man helt kort och godt säger: ett år efter uppsägning komma våra förhållanden till det ena eller andra landet att helt och hållet förändras.

Vidare heter det: »inskränkningsen i vår befogenhet att genom tolkning modifiera lagens tillämpning bör utgöra en kraftig maning att ej på samma gång inskränka möjligheten att genom lagens uppsägning få af densamma härflytande allt för tryckande olägenheter hastigt undanröjda.» Men hvad hindrar svenska myndigheter att tolka lagen såsom de anse rätt? Man har anmärkt, att de norska myndigheterna tolkat lagen på ett sätt, som vi icke anse riktigt, och vi kunna ingenting göra deremot; hvarför skulle då icke vi kunna handla såsom vi finna lämpligt, åtminstone i de stycken som äro föremål för administrativ myndighets afgörande? Efter min uppfattning finnes därför icke det ringaste hinder, så vida man håller sig till lagens innehåll och ordalydelse.

Reservanternas synas anse, att en annan grund än den i allmänhet här gällande varit lämpligare att vid stiftandet af mellanrikslagen följas, och de hafva funnit det särskilda stadgandet om kläder lämpligt att i allmänhet användas. Saken har varit föremål för mycken öfverläggning; men vid den förberedande behandlingen har denna tullskilnadsteori befunnits fullkomligt utförbar. Om man t. ex. tager en väf, kan deri ingå garn af olika slag, både utländskt och inhemskt, och då garnets vikt stundom är mindre än väfnadens, emedan i denna äfven ingår s. k. appretur, som gör att vigten af denna väf kan vara större än de till samma väf använda garner, så frågar jag: huru skulle man i sådant fall tillämpa tullskilnadsteorien? Tager man andra produkter, som äro sammansatta af olika delar, såsom t. ex. då i ett fabrikat ingå kläde, sadelmakeriarbeten, smiden och trävaror, så är det äfvenledes alldeles omöjligt att tillämpa tullskilnadsteorien. Det synes mig därför, då man måste erkänna det vara utförbart, alldeles onödigt att använda tid på att fundera, huru vida en sådan teori skulle kunna användas.

Grefve Strömfelt önskade slutligen ett tillägg till lagen; och i anledning deraf får jag säga, att hade en sådan framställning gjorts förut, hade det ej varit minsta hinder för att dylikt förslag från svensk

*Änring
i den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring
i den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

sida framstälts, och jag är öfvertygad, att det med nöje accepterats från norsk sida, men numera, sedan lagen redan antagits i Norge, och detta antager jag varit af artighet mot broderlandet, som först väckt förslaget om revision, är det föreslagna tillägget för närvarande icke möjligt. Ett sådant skulle vara detsamma som afslag på hela lagen. I öfrigt tror jag mig hafva visat, att tillägget icke är behöfligt, och med anledning deraf tillåter jag mig hemställa, att kammaren icke måtte besluta om införande i lagen af ett sådant tillägg till nu föreliggande förslag.

Då jag för min del är öfvertygad, att sjelfva saken här är det som leder kammarens beslut, har jag äfven inskränkt mig till yttranden angående sjelfva sakförhållandet, och jag tillåter mig hoppas, att kammaren skall antaga den kongl. propositionen, till hvilken jag yrkar bifall.

Detta anförande mottogs med talrika bifallsrop.

Friherre Barnekow: Såsom kammaren redan torde hafva funnit, har jag såsom reservant ej, oaktadt mitt namn står under utskottets beslut, dertill bidragit, och jag tillåter mig nu ytterligare betona, att jag icke anser mig skyldig försvara utskottets motivering.

Då tvenne länder handla med hvarandra, komma de äfven i en af hvarandra beroende ställning, hvad deras tulltaxor beträffar; visserligen vet jag, att denna sats ej gillas af åtskilliga, men jag kan likväl ej finna skäl att frångå min mening i detta fall. Det är då af vikt, i en fråga sådan som den föreliggande, att undersöka om Sverige och Norge i tullpolitiskt hänseende äro lika. Svaret måste blifva nekande, då man vid en jämförelse mellan de båda ländernas tulltaxor snart finner, att Norges går i mera frihandelsvänlig riktning. De norska tullarne äro mera fuanstullar och de svenska i något högre grad afsedda att skydda den inhemska industrien. Hvad inflytande har då denna olikhet vid uppgörandet af mellanrikslagen? Jag skall bedja att få för kammaren påpeka, huru enligt min uppfattning ställer sig med denna sak, då jag nu går att behandla den föreliggande § 3 från reservanternas ståndpunkt, hvarvid jag ber att få bemöta herr statsrådet och chefen för finansdepartementet och söka visa, att hvad han ansåg vara intet, verkligen icke är intet.

Den 3 § lyder:

»Svenska eller norska naturalster eller tillverkningar skola vid införsel landvägen från det ena riket till det andra vara fria från tullafgifter, med undantag af

socker och sockertillverkningar, derunder inbegripet sirup,
tobak och tobakstillverkningar,
bränvin och sprit, alla slag, samt dermed beredda drycker,
malt och malttillverkningar,
brändt eller malet kaffe samt

spelkort, för hvilka varor, så vidt de uti det rike, dit de införas, i allmänhet äro tullpligtiga, full tullafgift skall erläggas utom i de fall, som i nästa paragraf sägs o. s. v.»

Alla de i denna paragraf undantagna varor draga i allmänhet högre tull i Norge än i Sverige, följaktligen har det å norrmännens sida visat sig ganska klokt att undantaga dem, ett bevis att Norge förstått bevaka sitt intresse.

Men enligt den svenska tulltaxan är kaffesurrogat belagdt med mycket hög tull, det är då förvånande finna att en betydlig kvantitet häraf tullfritt införts från Norge till Sverige, motsvarande en tullinkomst af ungefär 80,000 kronor om året, oaktadt ingredienserna deraf bestå utaf sirup, som är undantaget i 3 §. Hur har Sveriges intresse här bevakats?

Detta angående finanstullar, nu skola vi tillse huru det förhåller sig med skyddstullarne.

Det sätt hvarpå den svenska väfnadsindustriens intressen blifvit tillvaratagna, visas bäst af förhållandet med linneväfnader. Derpå är för närvarande temligen hög tull i Sverige; emellertid importerades 1884 sådana till ett värde af 1,254,992 kronor, hvarå tullen utgjorde 177,896. Samtidigt importerades öfver Göteborg och Varberg för väfnadshusslöjdens behof i mellersta Sverige omkring 13,000 kilogram oblekt och omkring 125,000 kilogram blekt lingarn, hvarå tullen, enligt respektive 20 och 40 öre per kilogram oblekt eller blekt lingarn, tillsammans utgjorde 52,805: 80 kronor. Den norska tullen på samma vara är 3 öre per kilogram, och hela tullskilnaden eller 48,647: 59 skulle sålunda otvifvelaktigt komma den förste företagsamme norske fabrikant till godo vid en export till Sverige. Kan det vara riktigt att på detta sätt skydda den svenska industrien? Bättre vore då att taga bort alla slags tullar här i Sverige än att på detta sätt premiera den norska industrien. Sådana olägenheter kunna drabba den ifrågasvarande industrien när som helst, och det kan drabba hvarje annan industri, som ej blifvit omnämnd i 3:e paragrafen, med afseende på hvars produkter och råämnen samma tullförhållanden äro rådande. Många flera exempel härpå skulle kunna anföras, till exempel ljusfabrikationen, der råvaran är fri i Norge men drager tull i Sverige, samt alla de exempel, som af den först ärade talaren anförts. Häraf visar sig olägenheten utaf att, såsom regeringen gjort, föreslå att göra undantag, ty om någon industri då blir glömd ibland undantagen, så begås mot densamma en orättvisa, som exempelvis nu varit fallet med linneväfnadsindustrien. Man har sagt att den är obetydlig, men från Norge importerades dock bomull och linneväfnader 1885, der tullen, om den erlagts, skulle motsvarat omkring 200,000 kronor, dessutom, om den nu föreliggande lagen blir antagen, kommer Norge sannolikt att behålla garnet och i stället importera mera väfnader. — Vidare vill jag påpeka, att regeringens förslag om förmalning hade varit lämpligt, om Sverige erhållit tull på spannmål, men då det ej skett hade för qvarnindustrien varit bättre att slippa detta tillägg. Men huru skall man då förekomma alla dessa olägenheter? En protektionist svarar: det är icke möjligt på annat sätt än genom att upphäfvå mellanrikslagen; en frihandlare skulle sannolikt svara: för en sådan sak behöfver man icke vara bekymrad; den hjälpes så lätt genom att sätta ned tullarne, så att de blifva lika med Norges, och der-

*Ändring
i den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

igenom tages den fördel bort, som Norge nu har framför oss. Jag medgifver, att det är bättre att på det sättet skydda den nationella industrien än att, som nu är föreslaget, låta den norska komma in på en bakväg och förskaffa sig förtjenst på bekostnad af den svenska industrien och den svenska statskassan.

Efter hvad man sagt skulle vi icke kunna göra annat än antaga lagen, därför att den i Norge redan är antagen. Men, mine herrar, framlägges icke en lag för att prövas och skall icke vid denna pröfning tillses, om förslaget från svensk synpunkt sedt är antagligt? Hvad denna sak beträffar, behöfva vi dervid ej mer fästa oss än hvad Norge gjorde 1856, då det framlagda förslaget, som af svenska Riksdagen godkändes, blef af odelstinget afslaget, sannolikt därför att det ej öfverensstämde med Norges intresse.

Vidare har man sagt, att då regeringen gjort hvad vi begärt, vore vi moraliskt skyldige att nu gå in på hvad som framlagts. Hvad hafva vi då begärt? Jag får medgifva, att skrifvelsen är mycket kortfattad, och dess innehåll är egentligen detta: "att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en af förhållandena påkallad revision af kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden." Detta innebär dock, att alla slag af svensk industri borde beaktas, och ehuru väfnadsindustrien och särskildt linneindustrien icke särskildt begärt att vid förslagets framställande dess intressen skulle tillvaratagas, borde regeringen icke uraktlåtigt att föreslå lämpliga bestämmelser. Jag tror mig emellertid veta hvarför icke detta upptagits, nemligen just af det enkla skälet, att man i sådant fall kommit in på det förhatliga systemet att erlægga tullskilnad, och detta har man icke velat gå in på. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vidhöll, att detta skulle vara omöjligt; men om man verkligen vill denna sak, så är den kanske ej omöjlig.

Man säger, att Norge gjort så många eftergifter. Så är icke förhållandet; men Norges tullagstiftning är grundad på en annan princip än vår. De hafva låga industritullar, hvilket är till vår nackdel, såsom Norge sjelf erkänt. När vi då begära en ändring, icke göra vi det för att klandra Norge. Icke rår Norge för, att de svenska domstolarne säga, att om man i Norge doppar en härfva utländskt garn i färg, så blir det en norsk tillverkning, eller åtminstone att om ett tygstycke i Norge blekes, så är det norsk tillverkning.

En annan sak, som äfven inom utskottet kom på tal, är att man skulle kunna antaga denna lag och genast begära en revision af densamma. Men, mine herrar, det är väl olämpligt att antaga en lag, som man icke är belåten med. Dessutom var det ett förhållande, som gjorde att man icke ville antaga densamma, nemligen de 2 årens uppsägning i stället för ett år som det varit förut.

Herr statsrådet har påpekat att det skulle vara till stort gagn för industrien, men vi tyckas alla vara eniga om att vilja på ett ärligt och öppet sätt täfla med Norge, och all industri, som uppstår under denna förutsättning, kan ju då vara fredad. Men hafva vi icke redan haft så mycket obehag mellan Sverige och Norge, att det finnes icke den ringaste anledning från vår sida att förlänga uppsägningstiden?

Vidare vill jag påpeka, att Riksdagen aldrig bedt regeringen om att förlänga uppsägningstiden. När man å ena sidan håller så strängt på, att regeringen har fullgjort *allt* hvad vi begärt, så borde också å andra sidan, om regeringen gjort något, som vi icke gilla, tillåtas oss att afslå detta.

Jag har egentligen velat visa herrarne, huru det ställer sig när två länder, som äro olika i tullpolitiskt hänseende, vilja ingå en tulltraktat, och därför är min uppfattning, att, om man skall kunna göra något af verklig nytta, så finnes dertill blott ett sätt, nemligen en tullförening mellan de båda länderna, ty sådant förhållandet i denna fråga är, så blir fördelen otvifvelaktigt för mycket på Norges sida, all den stund normmännen velat undantaga de varor, der de hafva högre tullsatser än Sverige, och eftergifterna skola göras på de varor, der Sverige har högre tullar än Norge. Hvad i den riktningen blifvit gjordt vet jag icke. Af regeringens skrifvelse har jag icke kunnat finna, att denna gång någonting har gjorts deråt, men kanske har det skett förut. Det är mycket sannolikt, att Norge icke vill gå in på en dylik tullförening, just därför att det har så stor fördel att bibehålla det nuvarande tillståndet. Ett annat sätt skulle vara att tillämpa grundsatsen om tullskilnadens erläggande. Finansministern har påstått, att detta skulle vara omöjligt, men ändock har regeringen själf föreslagit det för kläder, och kan man använda denna metod för en artikel, så kan det ske för flera, åtminstone skulle man, om man har god vilja, kunna försöka det.

Ett tredje och sista sätt skulle vara att uppsäga mellanrikslagen. Jag önskar icke att så sker, men om det skulle gå så långt, vill jag göra kammaren uppmärksam på, att det blir Norge och icke Sverige, som derpå förlorar, och min öfvertygelse är, att om det går derhän, blir det Norge, som först upptager underhandlingarne om att få en ny traktat, ty det importerades för 9 millioner kronor mera hit under år 1885 än härifrån till Norge, och i förhållande till exporten i sin helhet hafva 12 procent af Norges export gått till Sverige men endast 4 procent af vår export till Norge, och det är således Norge, som haft största fördelen af denna traktat och som alltid kommer att hafva största fördelen deraf, när den uppgöres så som nu skett. Jag står här såsom svensk riksdagsman och talar i Sveriges intresse, och därför önskar jag för min del, att denna lag må blifva så fördelaktig för Sverige som möjligt, men vill därför icke begå någon orättvisa mot Norge. Mig kan ingen tillvita, att jag uppträdt ovänligt mot Norge, jag har aldrig gjort det, och min önskan är att aldrig komma att göra det; men skall mellanrikslagen kunna ega bestånd, måste den hvila på en rättvis grund, ty annars kommer den såsom hittills att blifva ett ständigt frö till split och oenighet mellan två länder, som böra kunna vara eniga. Vänskap kommer icke derigenom, att det ena landet gifver efter, utan derigenom, att man handlar fullt rättvist mot hvarandra.

Det är af dessa skäl jag biträdt förslaget om en skrifvelse, hvar till jag nu anhåller om bifall.

Äfven detta anförande framkallade bifallsyttringar.

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
nellanriks-
lagen.
(Forts.)

Herr Forssell, Hans: Sedan statsrådet och chefen för finansdepartementet så uttömmande gendrifvit reservanternas anmärkningar, återstår det intet att i sak tillägga till försvar för Kongl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta förslag. Men med herr grefvens och talmannens tillåtelse skall jag taga mig friheten att för kammaren framhålla den synpunkt för frågans betraktande, hvilken hittills med en viss försigtighet varit hållen åt sidan — den politiska. Såsom förhållandena nu gestalta sig, är en sådan försigtighet nu mera icke blott öfverflödig utan rent af skadlig. Sakens politiska sida har nu vändt sig fram så, att den efter mitt förmenande rent af undanskymmer alla de andra.

Jag menar med politik icke den parlamentariska: för någon sådan fins det väl här knappast något utrymme. Om det någonsin må vara en regering tillåtet att med jemnmod åse ett afslag på en kongl. proposition, lär det väl vara i ett fall sådant som detta. Ärendet har icke uppkommit genom regeringens initiativ, utan genom en agitation inom vissa industriella kretsar, som förra året lyckades vinna in steg inom riksdagen, då man blåste upp ett jernförelsevis obetydligt ekonomiskt spörsmål till en brännande och riksviktig angelägenhet. När regeringen derefter välvilligt och utan svårigheter tog denna angelägenhet om hand, så skedde det uppenbarligen icke därför att hon öferskattade dess vikt, såsom om det gäلت hela rikets ekonomiska välfärd, utan helt enkelt därför att hon fann oegentligheter hafva förekommit, som tarfvade rättelse och som kunde rättas. Om nu den en gång af Riksdagen begärda rättelsen af Riksdagen afslås — hvad mer? Regeringen kan och bör — lugn i medvetandet af att hafva uppfyllt sin pligt, möjligen med någon förundran öfver politiska sinnens ombytlighet — hänvisa framtida klagomål till *dem*, som lyckats få afslag på de begärda rättelserna. Det är *de* som sjelfva få vidkännas, för sina kommittenters räkning, skadan — och för *Sveriges* räkning *skammen*.

Ja, jag fälde det ordet — därför att det numera icke längre är fråga om ekonomiska partiers och principers seger eller nederlag, utan helt enkelt derom, huru vida Riksdagen skall låta Sverige i dess internationella transaktioner stå med heder eller med skam.

Låt oss, mine herrar, för ett ögonblick tänka efter, huru ett förfarande, sådant som det af reservanternas förordade, skulle taga sig ut i det enskilda affärlifvet. Af två parter om ett kontrakt begynner den ene att ljudligt och hetsigt klaga öfver vissa kontraktets bestämmelser; han förmenar sig genom dem vara kränkt i sina viktigaste intressen och talar redan om att uppsäga hela kontraktet, uttryckligen *icke* för att bryta kontraktförhållandet, utan endast för att kraftigare framvinga, hastigare påskynda de öfverklagade bestämmelsernas ändring. Slutligen låter han dock sin iiver dämpas och begär höfligt och vänligt en revision af kontraktet. Då visar det sig, att motparten, mycket villigare än man trodde och mot en gengäld, som icke är af någon betydelse, går in på allt som begäres; inom förut-satt tid, ja långt fortare än den klagande väntat, kommer han och företer det i alla uppräknade punkter reviderade kontraktet färdigt och underskrifvet. Men nu — rycker den klagande parten på axlarne,

vänder honom ryggen och svarar: det der duger inte; det är mycket, mycket mera, som jag *nu* vill hafva ändradt; jag behåller då hellre det gamla!

Hvad skall man i det enskilda affärlifvet kalla ett *sådant* förfarande? Jo — ordet är kärft, men jag är viss på, att det ligger er alla på tungan, mine herrar — för krångel och ingenting annat. Den, som handlar på det sättet — som sålunda med begagnande af sin juridiska rätt bryter mot lagarne för det passande i affärsomgänget, hvad han derpå än må vinna, icke kan han förvärfva, icke heller behålla sina affärsvänners aktning och förtroende.

Men hvad som gäller om det enskilda affärsomgänget, det gäller i ännu högre grad om de internationella transaktionerna och i högsta grad om förhållandet mellan två så nära förenade, så om sin värdighet ömtåliga folk som det svenska och det norska.

Nu frågar jag eder, mine herrar: fins det egentligen någon skillnad mellan det anförda exemplet och det skådespel, hvares sista akt reservanterna vilja sluta med afslag på Kongl. Maj:ts proposition?

Här har under ett par år genom petitioner, motioner, interpellationer, utskottsbetänkanden och yttranden i båda kamrarne blifvit utförligen och i de yttersta detaljer beskrifvet hvad det var, som man ville hafva ändradt i mellanrikslagen, hvilka särskilda missbruk och olägenheter det var, som man ville hafva förekomna. Alla menniskor på denna och andra sidan Kölen hade ända till leda fått för sig klart, huru mycket formanssmugglingen i handelsafsigt skadade Sverige, och huru mycket tillverkarne af bomulls- och klädesvaror ledo på införseln af kläde och färgade tyger. Det var på grund af *dessa klagomål* och med afseende å *dessa punkter* , som Sveriges Riksdag begärde en revision, och revisionen har den nu fått jemnt upp så grundlig, som den då begärde; ja, till och med så grundlig, att regeringen tagit hänsyn äfven till förtäckta och halft utsagda, men icke mindre lifliga önskingar.

Om nu, sedan allt är uppfyllt hvad Riksdagen 1886 med sin begäran äsyftade, denna samma Riksdag genom sin Första Kammare föraktligt afslår samma förändringar — skall icke då Riksdagen hafva utsatt sig sjelf för samma omdöme, som i det liknande fallet träffar den enskilde affärsmanen?

Men för en nation är det ännu mer vådligt än för den enskilde att låta beslå sig med nyckfullhet och oberäknelighet i politiskt handlingssätt, och hvad särskildt beträffar vårt unionella samlif, vårt umgänge med brödrafolket, skulle genom ett dylikt förfarande tillfogas Sverige och dess värdighet ett svårare slag än vår värste ovän kunde tillönska oss. Det är, mine herrar, nu icke längre fråga om undseende eller eftergifter för Norge, utan helt enkelt om den svenska nationens respekt för sig sjelf och hos andra, om dess hittills välförtjenta anseende för *ordhållighet* ; ty det, att förkasta i dag hvad man begärt i går, det är icke stort bättre än att lofva i dag hvad man icke håller i morgon, och detta vårt anseende lär väl dock för Första Kammaren betyda långt mera än något som helst ekonomiskt intresse, det må nu vara linneväfvares, stearinljusstöpare eller ångqvarnars. Men då

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

nu härtill kommer, att dessa intressen icke lida mera af den reviderade lagen än af den gamla, under det andra industriernas intressen tydligen blifvit bättre än hittills tillgodosedda; då den svaga undflykten om de två årens uppsägningstid väl icke heller lär mycket inverka på kammaren, så vågar jag vördsamt hemställa, om det icke i en så klar fråga är skäl att med minsta möjliga omgång gifva den reviderade lagen godkännande. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Detta yttrande mottogs med bifallsrop.

Herr Reuterswärd: Vid granskningen af det kongl. förslaget inom utskottet har det naturligtvis varit utskottets ovilkorliga pligt att tillse, att alla de svenska intressen, som deraf beröras, också blifvit beaktade. Derför hafva också ledamöterna från Första Kammaren i utskottet i sin reservation framhållit de olägenheter, som genom denna lag kunna uppstå. Det är visserligen sant, och det hafva reservanterna äfven erkänt, att Kongl. Maj:t på ett tillfredsställande sätt sökt afhjälpa de olägenheter, hvilka vid sistlidet års riksdag här påpekades. Men låtom oss komma i håg, att bevillningsutskottet förlidet år, på grund af en enskild motion, föreslog att mellanrikslagen skulle *uppsägas* och i sammanhang dermed en skrifvelse aflåtas till Kongl. Maj:t med begäran om en fullständig utredning af alla de frågor, som beröra denna mellanrikslag; men att några få reservanter inom då varande bevillningsutskott lyckades genomdrifva, att endast en *revision* skulle ega rum. Detta gjorde, att bevillningsutskottet förlidet år icke, med anledning af sitt fattade beslut, kunde ingå i någon detaljerad redogörelse rörande denna mellanrikslag. Annars hade sannolikt en sådan icke uteblifvit, och man skulle då liksom nu framkommit med en mängd anmärkningar mot den hittills gällande lagen. Sant är, att hvad beträffar ylleväfnadsindustrien och tillverkningen af kläder, rättelse egt rum; men man hade kunnat fordra, att andra fabrikationer, likställda med dessa, bort vid revisionen beaktas mer än som skett; ty säkert är att vår gamla och för våra förhållanden naturliga linneindustri skall lida ett väsentligt afbräck, om denna lag vinner Riksdagens bifall.

Det är visserligen sant, att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har åt den föreslagna nya mellanrikslagen gifvit en tolkning, som kan vara tillfredsställande, men det är icke säkert, att, när lagen skall tillämpas, samma åsigtar då göra sig gällande. Det beror då på myndigheternas tolkning, och de svenska myndigheterna hafva, när det gällt tullförhållanden, alltid varit eftergifvande och komma sannolikt under många år att dermed fortfara. Säkert är att, samma stund norrmän eller andra vid svensk-norska gränsen anlägga en linneväfnadsindustri, den betydliga skilnaden i tull å linnegarn, (blekt) som utgör 37 öre per kilogram, skall vara ett tillräckligt premium för att beröfva den svenska linneindustrien all möjlighet att existera. När man med fullt skäl befarar sådant och med känedom om den åsigt, som nu mera är rådande hos majoriteten inom denna kammare, har det varit reservanternas skyldighet att påvisa dessa för-

hållanden. Jag ber herrarne lägga särskild vikt på, att det icke är regeringens fel, att denna lag blifvit så ofullständig, som den är, utan det är Riksdagens, som fattade det mindre väl betänkta beslutet, att lagen skulle undergå en revision och icke en fullständig undersökning, sådan som förhållit års bevillningsutskott tänkt sig den. De herrar, som påyrkat och genomdrifvit den hastiga revisionen, få taga på sitt ansvar, att man redan nu får höra så mycket klander emot lagförslaget. Den långa uppsägningstiden af två år anser herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vara en fördel å ömse sidor. Jag säger, från svensk synpunkt sedt, att lagen är högst ofördelaktigt för Sverige, och då så är, bör uppsägningstiden vara så kort som möjligt. Det är visserligen sant, att det står i reservationen, att våra tarifftraktater löpa med endast ett års uppsägning, men det torde vara ett tryckfel, enär alla våra öfriga handelsfördrag gälla med ett års uppsägning, och det kunde äfven här vara lämpligt för att förekomma, att icke det ena riket söker åstadkomma fabriksanläggningar i spekulation på att genom olika tullsatser ruinera befintliga industrigränar i det andra, eller med andra ord att tillämpa mellanrikslagen så, att den kan blifva till ömsesidig skada, då väl meningen med densamma borde vara ömsesidiga fördelar. Jag behöfver icke säga, att vi, från svensk sida, icke vilja med ett enda öre förnärma de norska intressena, men vi önska full reciprocitet, och detta kan ej ernås på annat sätt än antingen genom öfverenskommelse om lika tullsatser i båda landen, å råvaran samt halffabrikatet, eller genom mellangiftstullar vid riksgränsen, då deremot sjelfva förädlingsindustrien må fritt täfcla. Så t. ex. när tullen på blekt bomullsgarn är 3 öre i Norge, hafva vi här 40 öres tull per kilogram, och med en så stor skilnad i tullsatser blir det utan tvifvel en god spekulation i Norge att söka förqväfva all linneväfnadsindustri här i landet. Herr statsrådet attackerade egentligen reservanterna för deras åsigt i frågan. Detta anfall har af herr friherre Barnekow blifvit i det väsentligaste bemött, men jag tager mig friheten att säga, att reservanterna hafva icke gjort något annat än sin skyldighet, då de väckt Riksdagens uppmärksamhet på, att här föreligger en fara för en stor del af Sveriges industri, om denna mellanrikslag antages. Det må ingen tro eller vilja beskylla oss reservanter för, att vi afsett att tillintetgöra en mellanrikslag, visst icke, men vi önska att, medan frågan ännu är öppen, kunna få denna lag så fullständig och tydlig som möjligt, för att sedan få i fred och lugn arbeta under en sådan lag, och min öfvertygelse är, att om den föreslagna lagen vinner Riksdagens bifall, så skall det icke dröja år och dag, innan klagomål förspörjas och önskingar framställas om dess uppsägning. Hvad har man då vunnit med allt detta? Jo! i stället för att tillknyta unionsbandet, har man gifvit en ny anledning till dess upplösande. Säkert är, att alla de näringsidkare, som blifva beroende af den nya lagen, måste på ett eller annat sätt söka åstadkomma ändringar eller förklaringar deri, och att ständiga skärmytslingar komma att uppstå de båda länderna emellan. Om detta skall befordra deras väl, det lemnar jag derhän!

Här gäller det nationens anseende, i fall man förkastar lagen, säger

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Andring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

den siste talaren. Jag vågar påstå, att det gäller Riksdagens anseende, om den icke tillser, att Sveriges intressen blifva bevarade. Samme talare hade för öfrigt mycket skarpa uttryck. Han sade, bland annat, att det vore en skam, om denna lag icke blefve antagen. Jag ber honom lägga märke till, att den svenska Riksdagen väl har begärt en revision, men att den icke har afsagt sig sin rättighet att granska och pröfva denna revision, och om detta sker utan afseende på enskilda fördelar, med iakttagande af full likställighet, så kan man icke säga, att man ådrager landet en skam. Den ärade talaren kallade det äfven ett krängel, som icke passar ens i affärslifvet, mycket mindre i den internationella politiken. Ja, den som misstänker oss reservanter för att vilja åstadkomma krängel, han känner oss icke, ty vår mening är blott att få reda i saken och att få arbeta under en lag, om hvilken man kan säga: "detta är detta" och intet annat, och vilja icke att de särskilda embetsmännen i de båda landen skola ligga i kif med hvarandra om rätta tolkningen. Det beror sedan icke på Riksdagen att tolka lagen, utan det är domstolarne, och öfver deras dom har Riksdagen icke något att säga.

Hvad är det, som reservanterna önska? Jo, de önska en förnyad revision, och att de anmärkningar, som af dem blifvit gjorda, måtte beaktas, samt att man ville försöka att, om möjligt, afhjelpa de anmärkta felen. Detta kan vålla en tidsutdrägt af sju till åtta månader, och under den tiden händer oss intet värre, än att vi få finna oss i den lag, som nu finnes. Hellre må vi hafva den, sådan den nu är, visserligen ofördelaktig, otydlig och oklar, för att, medan frågan är öppen, söka åstadkomma en mellanrikslag, som tillfredsställer billiga anspråk. När det icke är möjligt att förmå Norge att ingå på en gemensam tulltaxa — jag tror, att det var redan 1855, som man nedsatte en komité af svenskar och norrmän för att försöka åstadkomma en gemensam tulltaxa, och allt hvad densamma utträttade, var endast att från så väl norsk som svensk sida uttala en önskan, att en sådan tullförening måtte komma till stånd, men sedan har man icke gjort något för att åstadkomma denna idé.

Äfvenså måste jag anmärka, att de kvantiteter resgods, som tullfritt få föras öfver gränsen, förefalla mig onödigt stora, synnerligast då vi nu hafva en sådan mängd kommunikationsmedel mellan de båda länderna, såsom flera gånger om dagen jernvägståg m. m., men äfven här vid lag har man icke iakttagit den måtta, som varit nödig till följd af förändrade förhållanden och för att få en förnuftigt affattad mellanrikslag. Vår mening är icke att anfälla regeringen för dess bemödanden att åstadkomma hvad som skett; ty det har skett på Riksdagens egen begäran; utan vår önskan hade varit, att Riksdagen förra året antagit hvad bevillningsutskottet då föreslog, ty då hade vi fått en grundlig utredning; men då den revision, som nu skett, icke tillfredsställer vårt lands intressen, hoppas jag och yrkar, att första kamaren måtte afslå hvad utskottet nu föreslagit.

Detta anförande efterföljdes af bifallsyttringar, blandade med rop på proposition.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag har ingen anledning att hålla något långt föredrag, men jag står i den ställning till denna fråga, att jag måste säga några ord. Jag kan icke låta den ene talaren efter den andre påstå, att vi visat eftergift för de norska anspråken. Jag har haft så stor del i mellanrikslagens tillkomst, att jag vet fullkomligt hvad som händt. Det är från svensk sida framställningar blifvit gjorda både om det ena och det andra, och det var på svensk åstunddan så väl 1845 som 1855 års komitéer blefvo tillsatte: 1868 väckte jag en motion i ämnet, närmast föranledd deraf att då förekommo sådana skandaler, att hvad som nu inträffat är småsaker deremot. Då tillgick nemligen på följande sätt: På svenska kusten vid Idefjorden låg ett ställe vid namn Mossvik, dit man såsom gränsort kunde med en mindre ångbåt tullfritt införa hvilka varor som helst från Fredrikshall. Säckarne, packorna eller lärarne, i hvilka varorna voro inpackade, stöttades, vid lossningen mot en klippa, hvarigenom det ansågs konstateradt att de blifvit på det stället införda, men vid samma lastkaj, der detta skedde, låg en större svensk ångbåt, på hvilken varorna inlastades. Tullpligtiga varor fördes på detta sätt dagligen tullfritt öfver till Sverige och skickades sedan kring hela landet. Denna min motion var första uppslaget till nu gällande mellanrikslag. Sverige kunde icke vinna något utan att man tog saken i större skala och såg till, att gemensamma fördelar och icke blott lündringar för gränsboerne vunnos. Norrmännen voro den tiden aldrig några bittra eller envisa motståndare, men de voro mycket tröga. De svenska embetsverken understödde genast förslaget, de norska hade mycket litet deremot, men endast tum för tum kunde dock förslaget drifvas igenom. Vår önskan var, att sjöfarten skulle ställas lika med landsvägstrafiken. De norska industriidkarne funno, att detta skulle blifva fördelaktigt för dem, men den norska regeringen visade stor tröghet tills den fick ögonen klara och fann, att det var fördelaktigt. Den gick då in på förslaget och begärde ingen annan eftergift från svensk sida, än att spanmål, som fördes landvägen, skulle draga endast half tull, och vidare att brändt och malet kaffe skulle vara underkastadt full tullavgift. Dessa voro de påståenden, som gjordes från norsk sida, och från svensk sida fordrades deremot, att man skulle antaga en bestämd princip och icke söka komma ifrån alltsammans genom att haka sig fast vid småsaker. Sedan dess har det varit ganska lugnt på det hela taget, till dess att några missbruk, som, när de yppat sig, blifvit hämmade af tullmyndigheterna, det oakadt gifvit anledning till klagomål, fruktan och spörsmål. Vid sistlidna års riksdag framställdes förslag om afhjelpande af då anmärkta bristfälligheter, hvilket förslag blifvit underkastadt pröfning, och hvar och en kan nu se, att norrmännen villigt tillmötesgått de uttalade önskningarne. Hvad är det då för tal, att vi alltid gifva efter för norska anspråk? Detta är fullkomligt ogrundadt. Från norsk sida hafva inga andra anspråk blifvit framställda, än dem jag förut nämnt angående spanmål samt brändt och malet kaffe.

Reservanterna i bevillningsutskottet hafva framhållit en mängd saker, som de anse så ytterst farliga. Men deras anmärkningar äro af föregående talare så väl besvarade, att det blott återstår två, som

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

äro värda att tala om. Den ena rör kaffesurrogat, som, enligt hvad bevillningsutskottets ordförande yttrade, har kostat Sverige en half million i minskad tullafgift. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet upplyste dock, att om i detta surrogat finnes något kaffe, det måste draga en tull af 35 öre per kg. Hvad är då detta kaffesurrogat? Jo, det är en komposition, hvaraf bränd sirup lär utgöra hufvudbeståndsdelen. Det lär smaka illa, jag har noga aktat mig för att smaka på det, men det fins personer, som tycka om det, likasom det ju finnes sådane, som tycka om cikoria. På det sättet har den artikeln kommit in. Men, säger man, är det icke ersättning för kaffe, så ingår ju dock socker deri, borde det icke därför draga tull? Jag, för min del, anser, att det skulle vara farligt för Sverige att begära tull på någon obetydlig vara, därför att socker begagnas vid tillverkningen, när våra konfityrer gå till Norge utan tull. Vi hafva verkliga fabriker för tillverkning af konfityrer, hvilka afsätta en hufvudsaklig del af sin tillverkning på Norge. Det skulle således vara att skada oss sjelfva. Kaffesurrogatet är därför icke värdt att tala om.

Sedan kommer jag till den andra stora anmärkningen, som under diskussionen så mycket framhållits. Den rör linneväfnadsindustrien. Denna lag skulle sätta norska linnefabriker i stånd att ruinera vår linneväfnadsindustri, det hafva vi för ögonen. Men nu är förhållandet, att någon sådan industri finnes icke i Norge; att den skall uppstå är blott en fantasi, ett spöke, som man manar fram, och på den grunden skulle man icke kunna komma öfverens! Det största hindret för att denna fantasi blir verklighet är, att hela skilnaden i tull i Norge på garn och väfnader är endast 4 öre. Men, säger man, det är icke för vinst på afsättning i Norge, utan för tillgodonjutande af den vida större skilnaden i tullafgifter i Sverige en sådan fabrik skulle anläggas. Bevillningsutskottet har räknat ut, att det skulle blifva en vinst på 48,000 kronor — jag tror, att man till och med beräknat vinsten på öret — och då skulle hela Sveriges behof af linnevaror vara fylldt. Först och främst kan man icke tänka sig, att fabrikerne i Norge skulle få hela afsättningen på vårt land, och sedan vill jag fråga: kan man tänka sig, att någon på en dylik fabrik skulle vilja nedlägga flera hundra tusen kronor för att vid afsättning i eget land i konkurrens med utlandet endast få 4 öres skydd, och för att, om man i det närbelägna landet får försälja allt hvad det behöfver, förtjena 48,000 kronor? Det vore farligt att taga aktier i ett sådant företag, ja det vore galenskap att der sätta in sina penningar. Det är icke blott osäkert att under gällande förhållanden derpå kunna förtjena någonting, utan mau riskerar att, om Sverige säger upp traktaten, så är hela kapitalet förlorat. På en sådan spekulation anlägger ingen en fabrik hvarken i Norge eller Sverige. Detta är således ett spöke. Och slutligen, om så vore, om det funnes någon anledning till anläggande af dylika fabriker, hvarför har det icke skett under de 14 år mellanrikslagen varit gällande?

Jag lofvade att icke länge uppehålla herrarne och därför skall jag också genast sluta. Dock vill jag först säga några ord om uppsägnings-tiden, som man finner vara så lång. Jag har hört, att många, som varit vänligt stämde för lagen i öfrigt, anse det vara svårt att gå in

på de två åren. När något sådant skall ske som en förändring af denna lag, så är det ovilkorligen nödigt, att Kongl. Maj:t hör myndigheterna både i Sverige och Norge. Dessa kunna omöjligen taga vare sig upplysningar eller utredningar eller tillstyrkanden a priori ur eget hufvud, utan de måste inhemta underrättelser af sakkunniga personer, och dessa måste äfven få tid på sig för att afgifva sina svar. Inledande öfverläggningar skola ega rum. Förslag skola ingifvas af embetsverken. Regeringen i det ena landet skall kommunicera sig med regeringen i det andra. Olika åsigter skola sammanjemkas. Man måste å omse sidor vid betydligare föreslagna jemkningar åter inhemta yttranden af embetsverken, som i sin ordning måste å nyo rådgöra med de sakkunniga. Allt detta tror man skulle kunna gå på ett år eller till och med 7 å 8 månader, såsom en talare yttrat. Detta är omöjligt, något sådant har aldrig gått på ett år. Underhandlingarne om mellanrikslagen börjades 1868, men lagen blef ej antagen förr än 1874, det var således 6 år. När tiden för franska handelstraktaten gick till ända 1876, börjades genast förhandlingar om dess förnyande, men den nya traktaten afslöts 1882; det var åter 6 år. En dylik underhandling är mycket svårare att föra mellan Sverige och Norge än med en främmande stat, icke därför att vi icke äro bättre vänner, men därför att man här skall bestämma icke blott tullsatserna utan äfven tullbehandlingen, och det med hänsyn till en flera hundra mil lång landgräns. Detta kan icke ske på ett år, den simplaste sak behöfver längre tid. Skrifver Riksdagen till Kongl. Maj:t, att en utredning skall framläggas till nästa riksdag, huru ofta händer det, att utredningen hinner på den tiden blifva färdig? Kunna herrarne vid någon eftertanke tro, att denna fråga skulle kunna omsorgsfullt utredas på mindre tid än två år. Men huru skulle det med blott ett års uppsägning gå med alla de industriidkare, som i Sverige ställt sin industri på export till Norge, eller i Norge på export till Sverige? Om nu t. ex. porslinsfabriken vid Rörstrand stält en väsentlig del af sin tillverkning på export till Norge, skulle då allt vara slut, därför att Sverige och Norge icke kunde komma öfverens om t. ex. kaffesurrogat, och skulle denna fabrik då vara nöjd med att få endast ett års varning? Jag tror, att om man blott behagar sätta sig in i affärsmännens ställning, skall man finna, att två års uppsägningstid är absolut nödvändig.

Här hafva anförts många skäl för att genast antaga detta förslag i stället för att besluta uppskof. Jag skall tillägga ett. Det är den skandal, som ännu eger rum genom den tillättna fria införseln af tullpligtiga varor i små quantiteter öfver gränsen. I Norge är det förbjudet men i Sverige tillåtet att sammanföra dessa små quantiteter strax innanför gränsen, och sedan man på det sättet fått in en större quantitet, kan man sända dem öfver hela riket. Den tullfrihet, som skulle vara inskränkt till små quantiteter, missbrukas på detta sätt till tullförsvinnning i stor skala. Detta har berott derpå, att det i Sverige blifvit en bestämd tradition, att det vore lag, att hvad som en gång är tullfritt infördt, sedan också här skall vara tullfritt. Därför har högsta domstolen dömt på det sättet. Denna skandal kan icke afhjelpas på annat sätt än här i det nya förslaget står. Om herrarne

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

afslå lagen, så blir detta tillstånd förlängdt, och man vet ej för huru lång tid.

Jag tror, att det är nyttigt att antaga denna lag, och kan därför icke annat än förorda bifall till densamma.

Ropen på proposition upprepades.

Herr Nyström: Då jag är en af reservanterna och afgifvit ett tillägg till hufvudreservationen och dessutom äfven afgifvit en motion i frågan, som antyder, i hvilka punkter jag anser ifrågavarande mellanrikslag kunna företrädesvis klandras, så torde jag hafva både rätt och skyldighet att yttra några ord. Det är icke min mening att på något sätt bidra till att göra hvarken regeringen eller Norge någon olägenhet, det är tvärt om min mening blott att söka bidra till en lycklig lösning af denna högvigtiga fråga.

Någon har framhållit, att det skulle vara en skam och föga hederligt, bristande ordhållighet och krängel, om Riksdagen skulle vidtaga någon ändring och icke helt enkelt godkänna hvad som här föreligger. Men jag frågar: var det icke tvist, när skrivelsen om revision beslöts, huru vida lagen skulle blifva uppsagd eller blott en revision deraf ega rum. Det senare fick öfvervigt. Men i allt fall måste man hafva rättighet att i närvarande stund allvarligt framhålla hvad man anser vara nyttigt och nödigt för riket. Jag har dessutom på grund af min motion i denna sak full rätt att uppträda och yrka hvad jag behagar angående hela lagen.

Inom bevillningsutskottet var det, såsom känt är, Andra Kammarrens män, som beslöto det ifrågavarande utlåtandet. Alla Första Kammarrens ledamöter hafva genom den förseglade sedelns utslag kommit att blifva i minoriteten. Jag vill äfven nämna något, som torde vara känt, men icke blifvit framhållet. Första dagen denna fråga förekom i utskottet, voro Andra Kammarrens män ense med oss om, att lagen var oantaglig på grund hufvudsakligen af det otillfredsställande sätt, hvarpå frågan i 3 § blifvit löst. Vi voro äfven alla ense om, att det var ett otillbörligt tillägg, som icke blifvit påyrkad af den svenska Riksdagen och icke borde ifrågakomma mer än någon annan icke begärd ändring, att sätta uppsägningstiden till två år, i stället för ett. Hvad nu utlåtandet innehåller, det stå Andra Kammarrens ledamöter för. Jag finner det i många fall anmärkningsvärdt, men jag vill icke uppehålla mig vid mer än en sak. I fråga om 4 § innehåller betänkandet, att densamma icke undergått annan förändring, än en förvandling till de nya måtten, så att de varor, som skulle få undantagas, nu, i stället för att beräknas efter de gamla måtten, blifvit beräknade till närmast motsvarande nya mått. Men det är icke sanning, ty då man förvandlar 10 skålpund till 5 kilogram, så är detta alldeles icke ett motsvarande mått. 5 kilogram innehåller nemligen 11,76 skålpund och det mått, som närmast motsvarar 10 skålpund är 4 kilogram, som innehåller 9,41 skålpund. Man borde sålunda hafva förvandlat 10 skålpund till 4 kilogram och icke till 5. Detta gäller varorna tobak och tråd, med afseende å hvilka sålunda en betydlig förhöjning egt rum

i den kvantitet, som får föras tullfritt öfver gränsen. Så är förhållandet äfven i afseende å väfnader. I den nya lagen är medgifvet, att 20 meter få föras tullfritt öfver gränsen. Det motsvarar 67,36 fot, i stället för det mått 60 fot, som förekommer i den gamla lagen och närmast motsvaras af 18 meter, hvilket är detsamma som 60,62 fot. Det är sålunda äfven här en tydlig förhöjning i den kvantitet, som gränsbefolkningen får föra öfver gränsen. I min motion har jag antydt att befolkningen i gränssorterna, enligt 4 § hade redan så stora fördelar, att den öfriga befolkningen i riket alls icke har några dermed jämförliga. Det kunde finnas några skäl för en sådan eftergift, när jernvägar icke ännu funnos, när man t. ex. från Östersund hade lång och kostsam färd till närmaste stad i Sverige och när man hade svårt att föra varor öfver gränsen, men nu, när gränssborne hafva blott två dagars resa till Stockholm och till Östersund liksom derifrån till Sundsvall blott några timmars väg, så är det icke skäl att hafva kvar dessa orimliga höga kvantiteter för den fria införseln. Skulle en riktig granskning af lagen komma i fråga, så borde rättvisligen dessa kvantiteter nedsättas till åtminstone halva beloppen, ty jag är öfvertygad om, att nästan hvarje hemmansegare inom dessa gränslän nu skall kunna få tullfritt allt, hvad han behöfver, genom att fara några timmars väg från det ena landet till det andra.

Är det nu rätt att hafva det så på det ena stället i landet, när det är skatt för hvart enda skålpund tobak, som föres öfver Malmö och andra trakter, samt från Finland? Nej! Hvad som vid revision mest afhandlats är 3:dje paragrafens bestämmelser och naturligtvis är det också den, som det ligger största vigten uppå att få förbättrad. Det har enligt mitt förmenande så tydligt ådagalagts i reservationen att Sverige gör stora förluster, om denna traktat antages sådan den nu föreligger. Sådana artiklar som linnegarn, bomullsgarn, stearinljus m. fl., som jag nu icke behöfver uppräknas, äro helt och hållet bortglömda. Hvad herr finansministern så värtaligt sökt vederlägga kan ingalunda anses vederlagdt af honom, utan det står kvar och kan med siffror bevisas att det är så, som bevillningsreservanterna anført.

Hvad uppsägningstiden beträffar, har den, såsom jag förut nämnt, förändrats från ett till två år utan Riksdagens den ringaste antydan. Hade underhandlarne rättighet att göra det, hade de väl också rättighet, att icke säga skyldighet, att taga i betraktande andra, icke påpekade paragrafer i mellanrikslagen. Jag röstade för traktatens uppsägning, men jag kunde aldrig tro annat, än att det skulle blifva en fullständig revision af lagen i sin helhet. Nu har det erkänts, att det egentligen icke afhjelpats annat än en del af hvad norrköpingsrepresentanten omnämmt. Och likväl innehöll Riksdagens skrifvelse att det skulle göras en revision efter tidsförhållandena. Det hade derföre varit öppet för underhandlarne att afhandla traktaten i alla dess punkter. En sådan revision hade kanske kunnat leda till att stilla det missnöje, som, om traktaten i dag antages, kommer att uppstå. Det hade också bort tagas i närmare betraktande den omständighet, som jag uti mitt tillägg till reservationen anförde derom, att huru det än lappas på denna mellanrikslag, så blir den dock ej tillfredsställande

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

för Sverige med mindre man slår in på en annan grund, och den är tullskilnadens erläggande, då vi antagligen icke kunna förmå Norge att ingå på en tullförening. Skulle nu denna tullförening kunna ernås genom ett möjligt uppskof med lagens antagande, skulle ju mycket vara vunnet. Skulle det åter icke kunna ske utan tullskilnadens erläggande, skulle ändamålet vinnas derigenom, och man skulle få det så, att det ena landet, som hade lägre tull, finge helt enkelt betala tullskilnaden till det andra landet. Derigenom skulle hela denna mångfald af undantag i mellanrikslagen försvinna, och en tydlig och klar lag uppstå, men icke genom föreliggande förslag. Genom denna tullskilnads erläggande skulle Sverige och Norge komma i samma förhållande till hvarandra, som om dessa båda länder hade lika tullar.

Jag skulle hafva önskat att den talare, som talade om skam och bristande heder och dylikt hade hållit inne med sådana yttranden, hvilka illa stå tillsammans med den ställning, han har i kammaren. Jag vill icke bemöta sådant, men beklagar att det kommit fram i denna kammare. Här är ej fråga om annat än att taga vara på Sveriges intressen, och såsom hederlig man måste man göra hvad man kan. Några enskilda intressen drifva icke mig, lika litet som jag tror någon annan i denna kammare, och jag tillbakavisar alla anspelningar på att här skulle vara fråga om något annat, än en uppgörelse, hvarmed båda parterna skulle kunna blifva nöjda.

Under hela min verksamhetstid har jag haft att uppgöra med folk visserligen i smärre saker, än den, hvarom fråga nu är, men jag har kommit till den öfvertygelsen, att om man också har verkliga bröder att afhandla med, fordras dock alltid att iakttaga den allra största noggrannhet vid uppgörelser, så att icke den ene skall hafva skäl till att säga: "han har fått fördelar på min bekostnad".

Derigenom skall man kunna få en mellanrikslag, som båda länderna kunde enas om, och jag kan för min del ej finna annat, än att det vore önskvärdt att kammaren för denna gång afsloge traktaten, hvilket jag också nu yrkar, och i stället beslutade den skrifvelse, som är af reservanterna tillstyrkt.

Herr Adelsköld: Jag skall blott anhålla att få tillkännagifva, att jag för min del till alla delar instämmer uti hvad herr Forssell yttrat och sålunda kommer att rösta *för* bevillningsutskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Jag lofvar kammaren att jag icke länge skall upptaga tiden. Jag vill nemligen till alla delar godkänna den reservation, som här blifvit af de flesta utaf Första Kammarens ledamöter i utskottet afgifven, och i följd deraf anhåller jag att med afslag å Kongl. Maj:ts proposition denna reservation måtte vinna sympati hos kammarens majoritet. Hvad nu traktaten beträffar, mine herrar, synes det mig att man här borde göra alldeles på samma sätt, som man gör inom enskilda familjer, hvilka lefva grannar med hvarandra. Man söker undvika alla anledningar till tvist och split för att bibehålla det goda förståndet sins emellan. Hvarföre gå icke Sverige och Norge tillväga på samma sätt?

Det kan ej nekas att denna mellanrikslag har gifvit och kommer att gifva anledning till mycken tvist och split samt många olägenheter för båda folken. Om man ser på ursprunget till lagen och ännu mera på de komitéer, som arbetat för att ändra densamma under tidernas lopp, finner man med bedröfvelse här och der framsticka både horn och klöfvar af den förderfliga frihetspolitiken, som bringat så mycket ondt öfver vårt land. Jag tror att det kan vara skäl göra slut på dess herravälde, och det kan, efter mitt förmenande, ej ske på annat sätt, än genom att helt enkelt upphäfva mellanrikslagen. Jag finner ej någon större svårighet vid att verkställa en sådan åtgärd, oaktadt jag visserligen vet att chefen för tullverket icke är af den åsigten, men äfven detta är en följd af *hans* förderfliga frihandelspolitik. Ty, mine herrar, det finnes i Europa länder, som äro mycket mera intimt lerade med hvarandra, men ändå uppställt sig emellan en tullgräns. Såsom exempel vill jag blott nämna Ryssland och Finland. De hafva fullkomligt olika tulltaxor, och varor som gå från det ena landet till det andra behandlas vid gränsen af tullmyndigheterna. Det låter sig sålunda göra. På enahanda sätt med England och dess kolonier. England hyllar i mångt och mycket frihandelsgrundsatser, men kolonierna hafva skyhöga tullsatsar för både industri och införsel af näringsämnen. Flera exempel skulle kunna åberopas att det går mycket väl an att hafva en rea tullbehandling gent emot Norge, såsom mot ett främmande land, och den stora fördel vi derigenom kunna vinna är att vi få en frihet i vår tullpolitik, som vi nu, tack vare icke allenast mellanrikslagen utan öfverhufvud bristen på differentialtulltaxor och tarifftraktater, fullständigt sakna.

Jag har för närvarande icke något annat att yrka än bifall till reservationen.

Herr Bennich: Då tiden är långt framskriden och stor otålighet gifver sig tillkänna inom kammaren, vore det illa af mig att taga herrarnes uppmärksamhet något längre i anspråk, och jag har dertill så mycket mindre anledning, som jag verkligen efter herr statsrådets och chefens för finansdepartementet fullständiga yttrande och utredning af ämnet har mycket litet att tillägga. Men jag kan dock ej underlåta att något yttra mig, då 1886 års riksdagsskrifvelse, emot hvars obestämda lydelse anmärkning här framstälts, innefattade godkännande af den reservation, som jag jemte ett par andra ledamöter af bevillningsutskottet afgåfvo emot utskottets förslag att helt enkelt uppsäga mellanrikslagen.

I denna reservation uttalades, på grund af de anmärkningar, som mot den nu gällande mellanrikslagens tillämpning och lydelse förekommit, önskan att Kongl. Maj:t ville låta verkställa en revision af mellanrikslagen. Anledningen till framställningen låg således uti de anmärkningar, hvilka under riksdagen förekommit och föranledde utskottet att yrka på omedelbart uppsägande af mellanrikslagen, men af reservanterna deremot ansågos kunna, der sådant erfordrades, genom den enklare och mera passande utvägen af en revision undanrödjas. Det sålunda angifna syftet har så fullständigt och väsentligt blifvit

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

tillgodosedt genom det förslag, som här föreliger, att, såvidt jag förstår, man icke kan med skäl förebrå regeringen, att den icke efterkommit Riksdagens önskan; och om man förebrår reservanternas vid förra riksdagen, att de något knapphändigt affattat sin reservation och derigenom föranledt Riksdagen att aflåta en knapphändig skrifvelse, rigtar man i sjelfva verket förebräelsen icke emot dem, utan emot de relativt ganska få anmärkningar, som vid förra riksdagen framställdes emot den gällande mellanrikslagen.

Emellertid är det nu erkänt af den förste ärade talaren, hvars ridderlighet jag skattar oändligt högt, att regeringen verkligen tillmötesgått Riksdagens uttalade önskan i allt väsentligt, ehuru han nu andragit två punkter, i afseende på hvilka han ansåg, att man borde hafva sträckt omsorgen längre till förekommande af framtida olägenheter.

Den ena punkten afsåg en industri, hvilken skulle hotas af en stor fara, en fara, som senare talare ytterligare utmålade med mycket svarta färger, nemligen *linneindustrien*. Denna har dock alltsedan år 1825, således sedan två och sextio år, varit underkastad precis samma bestämmelser i fråga om samfärdseln öfver riksgränsen, som i denna stund äro rådande. Linnet var vid denna samfärdsel tullfritt redan enligt 1825 års lag och är fortfarande, då det är inhemsk tillverkning, tullfritt.

Hvad har nu inträffat under dessa 62 år? Har den norska linneindustrien på något sätt öfverflyglat den svenska och medfört de olyckor, hvilka man förmenar blifva följderna deraf att icke genom det nu ifrågavarande lagförslaget särskildt skydd beredts åt den svenska linneindustrien?

Visserligen har en ärad talare uppgifvit, att han hört talas om att något belgiskt bolag hade funderingar på att anlägga någon fabrik i Norge för att med begagnande af dess låga tullsats på linnegarn der producera väfnader och sedan dermed öfverflygla vårt land. Ja, sådana hörsagor hafva flera gånger förut förekommit i diskussionen. Samme talare hade vid en föregående riksdag hört "från mycket trovärdigt håll" att hela stycken utländskt kläde i Norge förseddes med fransar vid hvardera ändan och sedermera såsom schalar här infördes tullfritt såsom norsk produktion. Det var en hörsaga, ingenting annat. Jag skaffade mig speciella upplysningar, huruvida uppgiften, så otrolig den var, egde någon grund, och från alla de myndigheter, hvilka skulle haft med saken att skaffa, erfor jag att något sådant icke förekommit.

Den andra faran för den svenska industrien skulle ligga deruti att vår stearinjustillverkning kunde komma att undergrävas genom införsel af norska ljus till Sverige. Precis samma fara har varit rådande under de två och sextio år, som förflutit från 1825. Men det märkliga är, såsom också från statsrådsbänken blifvit upplyst, att af denna vara ej förekommit någon införsel från Norge, hvaremot en rätt betydlig utförsel från Sverige till Norge egt rum.

Skola vi nu afhålla oss från att godkänna föreliggande lag af

förment fara för de båda svenska industrier, hvilka man sagt vara hotade, men hvilka visat sig under en så lång tidrymd icke hafva lidit det ringaste men af mellanrikslagens oförändrade bestämmelser?

Hvilka industrier skola verkligen blifva lidande, om förslaget icke antages? Uppenbarligen de svenska, till hvilkas förmån lagförslaget tillkommit!

Här finnas många industrigrenar, som hafva en icke obetydlig marknad i Norge och som af denna marknad hemta fördelar. Ett land, så litet som vårt, kan icke erbjuda tillräcklig marknad för en någorlunda utvecklad industri. Sverige behöfver en större marknad och får det derigenom, att Norge öppnar sin marknad för oss. Så är det med porslinstillverkningen, så med tillverkningen af bomullsväfnader m. fl. Visserligen är det sant att till Sverige införas bomullsväfnader från Norge, men utförseln deraf härifrån till Norge är dock betydligt större.

Jag tror för min del att de svenska industriidkarne i allmänhet äro angelägna att få föreliggande lag antagen. De små olägenheter, som vidlådit gällande lag, äro hufvudsakligen och i allt väsentligt undanröjda genom ändringsförslaget.

Här har talats om, att det ej vore någon stor olägenhet, om man nu fattade ett sådant beslut, som reservanternas ifrågasatt, äfven om man derigenom skulle föranleda dertill, att den gamla mellanrikslagen komme att existera ännu någon tid; och man har sagt, att 7 å 8 månader borde vara alldeles tillräckliga för att genomföra en ny revision. Men herrarna hafva sjelfva hört hvilken omfattande revision, som nu påyrkats. En storartad komité skulle tillsättas, hvilken skulle undersöka de olika ländernas industriella förhållanden och på grund af dessa undersökningar upprätta ett förslag till ny mellanrikslag, som bättre skulle tillfredsställa båda ländernas inbördes behof. Och det tron I, mina herrar, skulle kunna medhinnas på 7 å 8 månader! Nej, en dylik revision skulle kräfva årtal, om den skulle göras så genomgående, som man här antydt. Och under tiden komme den nu gällande lagen att bestå, hvilket åter, enligt tidigare påståenden, skulle vara en stor olycka.

Att denna lag verkligen medfört så synnerliga olägenheter, som man låtit påskina, har jag icke kunnat erfara, lika litet som att lagen föranledt sådant kif och sådana misshälligheter embetsverken emellan, hvarom man här så mycket ordat. Om en och annan gång någon meningsskiljaktighet yppat sig emellan myndigheterna i fråga om lagens tillämpning, så är väl derom icke så mycket att tala. Skulle vi ändra eller förkasta alla lagar, derför att de kunna tillämpas på olika sätt vid ett och annat tillfälle, så finge vi visserligen aldrig någon tillfredsställande lag.

Emellertid tror jag att om I, mina herrar, viljen befrämja de syften, man framhållit, eller att åstadkomma samt bibehålla ett godt förhållande emellan brödrasfolken, och på samma gång bereda svensk industri en marknad i Norge, under det att den norska äfven har en marknad hos oss, handlen I mycket klokare genom att antaga denna

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

lag, än genom att söka ett uppskof, på hvilket, andra betänkligheter
att förtiga, man ej kan se något slut.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Ropen på proposition förnyades.

Herr af Burén: Herr greffe och talman, mina herrar. Visserligen är det sant och måste medgifvas att den lag, som regeringen framlagt i mångt och mycket sökt undanröjda de verkliga olägenheterna. Men om man närmare undersöker saken, så finner man, att om man lyckas laga på ett håll, så går det sönder på ett annat. Min tro är den, att så länge denna mellanrikslag finnes till, så blir den en beständig orsak till missämja brödrafolken emellan. Det finnes efter min uppfattning ingenting, som i så hög grad gifver anledning till missämja, hat och bitterhet, som rivalitet på det ekonomiska området.

Jag skulle önska att svenske och norske män sammanträdde, undersökte och bildade en förening i ändamål att uppgöra en lika och för båda folken gemensam tulltaxa. Jag har den tanken från Tyskland, hvars genialiske statsman sammanfört de olika tyska staterna till en tullförening. Detta skedde på en session i Berlin år 1868. Jag kan icke neka mig nöjet att meddela kammaren några yttranden från denna märkliga session. Den store konungen, numera kejsaren, yttrade: "tullföreningen har mellan sina ledamöter skapat en gemensamhet i intressen, som gjort, att hon segerrikt kunnat bestå flere svåra prof och intager i världshandeln en ställning, på hvilken hvarje tysk blickar med tillfredsställelse. Behållen det gemensamma tyska intresset i sigte, förmedlen från denna synpunkt privatintressena, och en framgång, som förvärfvar eder nationens tacksamhet, skall kröna edra ansträngningar." I sessionen den 18 maj säger furst Bismarck: "Eder sjelfständighet i den högsta och vidsträcktaste bemärkelse tjenas bäst genom en anslutning till förbundet", och då tvifvelsmål framsades huruvida saken skulle kunna genomföras, tog deputeranden doktor Völk från Augsburg till ordet och anmärkte: "Om redlige och ärlige män möta hvarandra och om de allvarligt och redligt rådslå om Tysklands framtid och om det, som ligger oss alla på hjertat, så skola de största fördomar försvinna". I det trontal, hvarmed konungen, nuvarande kejsaren, afslöt tullparlamentet, yttrade han den förhoppningen, "att detsamma måtte hafva tjenat till att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan de tyska stammarna och deras regeringar och omintetgöra eller åtminstone försvaga en mängd fördomar, hvilka må hända stått i vägen för den endragtiga verksamheten i kärleken till det gemensamma fosterlandet" och vid en af de glansfester, som staden Berlin efter afslutad session gaf för de deputerade i tullparlamentet, yttrade fust Bismarck: "måttén I i tron på gemensamheten af de tyska intressena taga med eder hem den öfvertygelsen, att I här finnen brödrahertan och brödrahänder för hvarje förhållande i lifvet, och måtte hvarje förnyad sammanvaro stärka denna eder öfvertygelse."

Om en sådan tullförening skulle komma till stånd, då mina her- rar, skulle ur det upplösningstillstånd, som för närvarande råder inom familj, stat och kyrka äfven i vårt kära fädernesland, uppstå ett enigt och starkt Skandinavien till välsignelse för båda folken. Men då detta icke lär kunna låta sig göra, och då den nu föreliggande lagen icke kan undanrödja de orsaker till missämja, som framtiden nog kommer att utvisa, derest lagen antages, så måste jag för min del yrka afslag å densamma.

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Herr Hedlund: Jag har begärt ordet endast för att förklara, att jag instämmer med herr Forssell i hans uppfattning om den poli- tiska innebörden af det nu föreliggande förslaget och i det omdöme om frågans beskaffenhet, som i hans föredrag närmare utvecklades, äfvensom ock i hans yrkande. Han har enligt min åsigt fullt korrekt frambällit hela betydelsen af ett sådant förfarande, som här blifvit från flera håll förordadt, nemligen mellanrikslagens förkastande, men han har ingalunda sagt, hvad jag hört enskilt läggas honom till last, att personer, som handla på det af honom antydda vis, gjort sig saker till att handla af en bevekelsegrund, motsvarande karakteren af sjelfva handlingens beskaffenhet. Det är mer än en gång menniskor kunna handla på ett sätt, som skulle vara ganska nedsättande för dem i det allmänna omdömet, om man trodde, att de varit medvetna af karakteren i deras handlingssätt. Det finnes andra skäl än sådana, som kunna göra att man begär en oriktig handling. Jag instämmer med den ärade talaren på elfsborgsbänken i fråga om betydelsen af villfarande läror. Man kan vara så fångad i villfarelse, att blicken skymmes för verkliga beskaffenheten af en handling, hvilken måste drabbas af hård dom. Detta må lända personerna till ursäkt mån- gen gång. Men domen öfver *handlingen* står qvar och måste stå qvar. När man ställer frågan på den punkten, tror jag att den ärade repre- sentanten för Norrbotten kunnat hålla inne med de farbroderliga för- maningar, han stälde till den talare, med hvilken jag instämmer.

Med anledning af den siste talarens anförande tillåter jag mig anmärka att, om ett förslag på allvar skulle förekomma om en tull- förening med Norge, skulle helt visst det största motståndet deremot möta just från protektionistisk sida.

Åter ljödo rop på proposition.

Herr Carlsson: Den här föreliggande frågan är af stor vigt och be- tydelse, dels därför att den liksom traktatsfrågor i allmänhet berör handeln och näringsarne och dels samt isynnerhet därför, att den så djupt ingriper i vårt förhållande till våra bröder norrmen. Jag tror för min del att, om den föreslagna mellanrikslagen blefve antagen, den skulle, i likhet med den nu gällande lagen, fortfarande blifva oss till skada såväl i ena som i andra afseendet; ty utan att vi, såsom af flere föregående talare är påpekadt, få ett tullförbund till stånd mellan de förenade rikena liksom fallet är med tyska rikets olika delar, eller lika tull- tariffer i vårt förhållande till utlandet, så blifver hvarken vänskapen

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

emellan de båda brödrarikena eller handeln och industrien inom detsamma så utvecklade, som man både önskar och hoppas, synnerligen numera sedan handelspolitiken inom den civiliserade världen tagit den riktning, att hvarje stat måste skydda sin industri, om den icke vill duka under i striden mot den utländska konkurrensen. Hvarje stat behöfver nu frihet att ordna sin tulltaxa efter omständigheterna och behöfvet, naturligtvis endast så vidt gällande traktater medgifva. Då nu, såsom redan af flera talare framhållits, Sveriges och Norges tulltaxor äro i sina tariffer hvarandra så motsatta, är det klart att förändringar i dessa taxor komma att gå i motsatt riktning, och följden blir då att mellanrikslagen, afsedd att utjemna, i stället kommer att öka svårigheterna. Kan ett sådant tullförbund med Norge, som här är nämndt, icke åstadkommas utan man därför nödvändigt måste hafva en mellanrikslag, så bör den åtminstone byggas på en klar, redig och oegennyttig grund. Den lag, som sålunda uppgöres, bör hafva till hufvudgrund att råvaran, eller varor i allmänhet med afdrag af kostnaden för fabrikationen eller förädlingen, skola vid införseln från det ena landet till det andra draga full tull, såsom när de importeras från utlandet. Derigenom skulle likställighet och rättvisa mellan de båda landen uppstå och förhållandet dem emellan åtminstone icke blifva sämre än förhållandet mellan oss och andra länder, med hvilka vi stå i handelsförbindelse, utan tvärtom bättre. Både Sverige och Norge skulle då hvar för sig kunna ordna sina tulltaxor till sin ömsesidiga belåtenhet. Tolkningen af mellanrikslagen inom de båda länderna skulle icke heller blifva skiljaktig, utan de olika ländernas domstolar och myndigheter skulle i förekommande fall blifva likstämiga. Det föreliggande förslaget är deremot icke byggt på en sådan grund, eller fulla tullafgifter för råvaror, utan är i likhet med den nu gällande lagen, fotad på ett godtycklighetssystem utan principer. Visserligen föreslås vissa jemkningar i anledning af de anmärkningar, som framstälts mot den nuvarande lagen; men dessa jemkningar kunna icke ens ersätta den olägenhet, som af förslagets antagande skulle blifva en följd, nemligen förlängning af uppsägningstiden till två år i stället för nu gällande ett års uppsägningstid.

Ehuru jag för min del tror, att frågan icke nöjaktigt kan lösas på annat sätt än att kraftigare åtgärder, såsom traktatens uppsägning, vidtagas, har jag dock icke velat motsätta mig det skrifvelseförslag till Kongl. Maj:t, som reservanterna framställt, utan har jag förenat mig i detsamma, då det ju kan vara en möjlighet att utan traktatens uppsägning frågan kan genom unionskonungen på annat sätt lösas till lycka och fromma både för Sverige och Norge.

Jag anhåller om afslag å utskottets betänkande och bifall till den i reservationen föreslagna skrifvelsen.

Ropen på proposition framträngde å nyo med ökad styrka.

Herr Casparsson: Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, att Riksdagens skrifvelse af år 1886 angåfve hvarken syftet eller utsträckningen af den begärda revisionen. Deri in-

stämmer jag till alla delar. En talare på gefleborgsbänken, med hvilken herr Hedlund instämde, har velat gifva frågan en högpolitisk syftning och sett den uteslutande från politisk synpunkt. Denne talare yttrade att Riksdagen fått allt hvad den begärt. Men om Riksdagen, såsom herr statsrådet och chefen för finansdepartementet säger, aldrig angifvit hvad den vill, huru kan man då säga, att Riksdagen fått allt hvad den begärt?

Talaren på gefleborgsbänken använde ett, såsom han sjelf medgaf, icke just så vackert ord nemligen "krångel", och på detta förmenta krångel bygde han åtskilliga slutledningar. Men det enda krångliga i denna sak synes mig vara just den ärade talarens slutledning.

Hans excellens herr statsministern Themptander: Min ärade kollega chefen för finansdepartementet har redan till besvarande upptagit de skäl, på hvilka reservanternas inom utskottet grundat sitt afstyrkande af den kongl. propositionen. Han har dervid erinrat — hvad som näppeligen torde kunna bestridas — att, om än den omtalade skrifvelsen från förra årets Riksdag icke uttryckligen angaf syftet af den begärda revisionen eller omfattningen af densamma, skrifvelsen dock föranleddes af de anmärkningar mot den nu gällande lagen, hvilka framdrogos under diskussionen inom kamrarna eller förekommo i de till Konungen från åtskillige större industridkare inkomna petitioner; att allt detta blifvit beaktadt i det nu föreliggande förslaget, hvarjemte derutöfver hänsyn tagits till andra fall, der erfarenheten vid författningens tillämpning ådagalagt likartade missförhållanden; samt att anledningarna till de vid riksdagen påpekade anmärkningarna blifvit samtliga i allt väsentligt undanröjda genom det nu framlagda förslaget. De anmärkningar, som förra gången framställes mot den öfverklagade formanssmugglingen och mot den otillfredsställande beskaffenheten af de produktionsbevis författningen fordrar, äro i detta förslag så fullständigt iakttagna, att jag icke ens här i dag hört några erinringar af någon betydighet göras mot det kongl. förslaget i de delarne, hvilket synes mig antyda, att förslaget dock på ett lyckligt sätt löst sin uppgift i dessa afseenden, enär eljest anmärkningar näppeligen uteblifvit. Jag kan nemligen icke tillmäta något synnerligt afseende åt den fordran, talaren på norrköpingsbänken framställde, att dessa produktionsbevis skulle vara afgifna under edlig förpligtelse. Jag tror att han sjelf vid närmare eftersinnande skall finna denna sin anmärkning icke ega vidare betydelse, helst när man sammanställer den med Riksdagens uppfattning af edgång i andra fall.

Hvad som framkallade Riksdagens beslut i öfrigt — man måste nemligen, som jag redan sagt, antaga att Riksdagens beslut hade någon grund i förekommande faktiska omständigheter — var den klandrade tolkningen af begreppet *tillverkning*, och detta är kanske den viktigaste punkten i förslaget. Äfven i det afseendet är det redan erinradt, att, i alla de fall, der vid lagens tillämpning detta ord hittills tolkats på ett sätt, som ansetts för närma svensk industri och icke vara öfverensstämmande med lagens anda och mening, har nu rättelse vunnits.

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

Nu säger man visserligen, och det har framhållits af de ärade reservanterna i dag, att de förra året icke medverkade till den då beslutade skrifvelsen, utan att de, i stället yrkade på mellanrikslagens uppsägning. Ja, det är sant. Men motivet för detta deras yrkande var ju, såsom herr Reuterswärd nyss uttryckligen förklarar, icke att alldeles afskaffa alla *särskilda* bestämmelser rörande trafik- och tullförhållandena mellan de båda länderna, utan att så mycket hastigare framtvinga en revision af mellanrikslagen. Man fruktade att, om icke uppsägning skedde, revisionen skulle undanskjutas till en oviss framtid och den skyndsamhet icke vinnas, som man med en uppsägning ville framkalla. Då sålunda från det hållet betonats, att det var en hastig revision, man önskade, är det så mycket mera förvånande, att man nu från samma håll vill gifva revisionen så stor omfattning, som i reservationen antyds.

Reservanterna hafva, såsom herr finansministern redan utredt, såsom skäl för sitt afstyrkande af förslaget uppställt uteslutande *befärade* olägenheter. Det är icke förhållandet med något enda af de industrialster, hvarom reservanterna tala, med ett enda undantag, nemligen de små kökslamporna, om hvilka här så mycket ordats, att hittills importen från Norge tagit den utsträckning, att någon svensk industri deraf lidit något kämbart förfång. Endast *derför* att man i en framtid tänker sig möjligheten att något sådant skulle kunna inträffa; *derför* att man antager möjligheten af, att en linnespånadsindustri skulle kunna uppstå i Norge, fastän för närvarande der alls icke finnes någon sådan, hvilket reservanterne sjelfve erkänna; *derför* att man fruktar, att linneväfnadsindustrien i Norge i en framtid skulle kunna få en omfattning, som kunde på ett betänkligt sätt inverka på samma industri i vårt land; *derför* att man antager att i Norge skulle kunna uppstå en stearinljusfabrikation, som skulle kunna täfla med den svenska — ehuru hittills af stearinljus någon införsel från Norge att tala om ej egt rum, men väl en betydlig utförsel af samma vara härifrån till Norge — för dessa farhågor vill man nu undanskjuta de verkliga fördelar, man genom det föreliggande förslagets antagande skulle vinna. Att en mera omfattande revision kan vara behöflig, det vill jag visst icke bestrida. För några dagar sedan hade jag tillfälle att uttala såsom min åsigt, att regeringen i allmänhet icke bör motsätta sig en utredning, som Riksdagen anser behöflig; och visserligen är denna fråga i behof af en sådan. Huru oklara föreställningarna i detta ämne äro, finner man nemligen bäst, när man hör de mest afgjorda protektionister yttra sig till förmån för ett tullförbund med Norge, ehuru det enligt min åsigt, är alldeles tydligt och klart, att ett sådant förbund måste stå i bestämd motsats med de protektionistiska åsigheterna.

Vidare har man i reservationen ifrågasatt en helt och hållet förändrad grund för behandlingen af varor, som föras mellan de båda rikena. Ja, mina herrar, hvad angår den tulldifferential-teori, man i det afseendet uppställt, är jag fullkomligt öfvertygad, att, derest en utredning rörande lämpligheten af denna teoris tillämpning skulle verkställas till och med uteslutande af protektionister, — notabene sakkun-

nige sådana — denna utredning skulle gifva vid handen, att ett derpå bygd tullsystem skulle lända till högst väsentligt men för den svenska industrien, på samma gång det skulle medföra synnerligen stora praktiska svårigheter vid tillämpningen.

För min del har jag visst ingenting emot att man söker verka för större klarhet i denna fråga; men kan det verkligen vara skäl att undanskjuta den fråga, som nu föreligger, därför att man ville företaga en såvidt omfattande enquete som vi här hö t omtalalas och som sannerligen icke kan bringas till slut på sju eller åtta månader, kanske icke ens på ett eller två år? Skall man därför lemna dessa för närvarande faktiskt existerande olägenheter och oegentligheter i fråga om mellanrikslagen alldeles ohulpna? — Med afseende å den der enqueten vill jag för öfrigt säga att, om man anser en sådan böra ske, synes det åtminstone vara önskvärdt att man icke, såsom reservanterna föreslagit, omedelbarligen inleder underhandlingar med Norge om några nya grunder för varubehandlingen mellan rikena, innan man först utredt frågan här hemma i Sverige för sin egen del och klargjort för sig hvad man verkligen önskar. Dessförinnan kan det verkligen icke vara skäl att börja underhandlingar i ämnet med en annan magt.

Deremot finnes en annan väg, som det torde vara ganska praktiskt att beträda i denna sak och det är att komplettera lagen, i den mån omständigheterna dertill gifva anledning. Så har man gjort nu. Man har ändrat lagen i de afseenden, der erfarenheten gifvit anledning till anmärkning mot densamma. Det synes mig ock vara den naturliga vägen för framtida lagstiftningsåtgärder i detta fall. Vi kunna aldrig i verlden tänka oss, att vi åt begreppet *inhemsk tillverkning* kunna gifva den omfattande och tillfyllestgörande definition, som reservanterna föreställa sig och som skulle utesluta all tvetydighet vid den mångfald af konkreta fall, der denna lag vinner tillämpning. Visar det sig deremot, att en ny artikel blir föremål för en afsevärd import och att vid tillämpning på denna artikel af mellanrikslagens bestämmelser den måste räknas såsom norsk tillverkning, ehuru sådant icke väl öfverensstämmer med lagens anda och mening, då får man göra som nu. Man får se till, att man i dessa särskildt angifna undantag inlägger de nya artiklar eller de nya former för bearbetning, rörande hvilka man kan anse sådant önskvärdt. Och jag får säga, att det tillmötesgående, som från norsk sida egt rum vid dessa förhandlingar, synes mig vittna godt för att man i framtiden skall kunna på den vägen vinna målet. Under det man på ömse sidor haft lagens anda och mening klara för sig, hafva de nu förda förhandlingarna hufvudsakligen afsett att finna de rätta uttrycken för den mening, om hvilken man varit ense.

Det förefaller mig vid sådant förhållande högst egendomligt att man, för att få verkställd den der vidtomfattande revisionen, för hvilken man nu synes hafva ett så stort intresse, vill undanskjuta den af alla, äfven af reservanterna, erkända förbättring, som här erbjudes, i i synnerhet då man förut ansett, att behofvet af denna förbättring var i hög grad trängande med hänsyn till de svenska industrier, hvilka

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

ledo intrång af den nu gällande lagens tillämpning och, för hvilka man förut så lifligt ömmat. Hvad kan man, frågar jag, hafva för intresse att nu afböja antagandet af detta förslag? Icke kan det vara skäl att göra det för att bereda den nuvarande ministären ett obehag, ty ministären har ju icke tagit något initiativ i denna sak, den har dervid icke gjort annat än stält sig till efterrättelse en af Riksdagen uttalad önskan. Om Riksdagen sedermera ångrar sig och icke vidare vidkännes denna sin önskan, är sådant ju icke ministèrens fel och ministären kan omöjligen taga sig saken nära. De enda, som skulle komma att göra det, blefvo de industriidkare, hvilka efter herrarnes egen mening på ett högst kämbart sätt beröras af den nu gällande lagens brister. Men, invänder man, förslaget omfattar icke alla industrier, som komma att lida intrång af lagens tillämpning; jag hemställer då till kammaren, om det kan vara skäl att afslå en förbättring i lagen, som visat sig vara af ett *verkligt* behof påkallad för åtskilliga industrier, derföre att förslaget icke omfattar andra industrier, hvilka hittills icke känt någon olägenhet af denna lag och kanske heller aldrig i framtiden komma att göra det — men för hvilka det ligger inom det *tänkbaras* område, att en olägenhet *kan* uppstå. Är detta ett klokt tillvägagående? Mine herrar, jag föreställer mig att en praktisk lagstiftare på det ekonomiska området bör handla med hänsyn till verklighetens kraf och låta hvar dag hafva sin omsorg. Om i en framtid uppstå nya förhållanden, hvilka kräfva nya bestämmelser, är det, enligt min tanke, framtidens sak att bringa sådana till stånd. Det här föreliggande förslaget erbjuder alla de förändringar och förbättringar, hvilka de hittills varande förhållandena visat vara behöfliga, och deri ligger enligt min tanke förslagets bästa rekommendation.

Detta anförande framkallade lifliga bifallsyttringar.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på förevarande paragraf yrkats, dels att den skulle godkännas, dels, af greffe *Strömfelt*, att paragrafen skulle godkännas med följande tillägg: "6:o Sammansättning af ämnen, delvis eller uteslutande bearbetade utom landet", dels ock att paragrafen skulle afslås.

Derefter gjorde herr greffen och talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på godkännande af förevarande paragraf i oförändradt skick vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf och sedan såsom kontraproposition dervid antagits afslag å paragrafen, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

"Den, som godkänner Kongl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af § 3 i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar,

Nej;

Vinner Nej, afslås nämnda förslag.“

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda.

Ja --- 72;
Nej — 49.

§§ 4, 8, 9, 14 och 16.

Godkändes.

§ 18.

Herr Reuterswärd: Ehuru Första Kammaren beslutat att antaga det kongl. lagförslaget, får jag likväl föreslå, att samma uppsägningstid, som hittills varit gällande eller ett år, måtte af kammaren beslutas. Det har visat sig, att med en uppsägningstid af ett år har den gamla lagen med alla sina ofullständigheter kunnat existera 3 till 14 år och att det sålunda ej kan vara med någon olägenhet för- enadt att taga uppsägningstiden så kort. Är verkligen lagen så för- träfflig och fördelaktig för Sverige, som här påståtts, antager jag, att fråga icke snart kommer att väckas om dess uppsägning, men i åt- skilliga afseenden kan det vara klokt att sätta uppsägningstiden så kort som möjligt.

Jag får derfor anhålla om proposition på att uppsägningstiden måtte bestämmas till ett år, och hoppas, att regeringen skall kunna förmå den norska regeringen att gå in på en så billig begäran, då så hittills varit stadgad.

Hans excellens herr statsministern The mptander: Jag ber att få fästa kammarens uppmärksamhet derpå att i fall, sådana som detta, är naturligtvis, liksom vid alla traktater, hvarje äfven den minsta ändring i någon bestämmelse liktydig med afslag på det hela. Det beror nemligen icke, såsom den siste ärade talaren tycktes föreställa sig, på att hos den norska regeringen söka utverka ett medgifvande till den nya bestämmelsen, utan dertill fordras både den norska re- geringens och det norska stortingets samtycke. Således vore jemväl en förnyad framställning till stortinget af nöden för att ändringen skulle kunna komma till stånd. Häraf framgår således, att, i händelse kam- maren skulle godkänna herr Reuterswärds yrkande, effekten deraf blir densamma som om kammaren förkastat hela ifrågavarande proposition.

Hvad nu sjelfva saken angår, har redan min kollega visat, att dessa två år icke behöfva väcka någon betänklighet. Det kan i min tanke till och med betraktas som en ren fördel att tiden blifvit ut-

*Ändring i
den s. k.
melanriks-
lagen.
(Forts.)*

Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)

sträckt från ett till två år, ty derigenom kan man göra uppsägningsrätten mera effektiv. Det är nemligen ej möjligt, om man vill åstadkomma en mera omfattande reform af denna lagstifning, att frågan derom kan hinna genomgå alla stadier, som erfordras för att blifva definitivt afgjord, om man endast har en tid af ett år på sig.

Fruktar man åter, att om man skulle upptäcka något särskildt missförhållande med en viss industri, man ej med två års uppsägnings-tid kunde få detsamma rättadt inom så kort tid, som önskligt vore, ber jag få säga, att det först och främst ej lärere vara att autaga, att just många industrier i Norge komma att basera sig företrädesvis på Sveriges tulltaxa och den svenska marknaden, emedan det torde blifva allt för vanskligt att derpå bygga åtminstone någon mera omfattande industri. Men skulle det också visa sig, att en sådan industri uppstode, ja, då äro sannerligen ej två år någon så lång tidrymd, att man behöfver befara, att derigenom något afsevärdt intrång kan uppstå för den svenska industrien. Jag tror därför, att dessa två år spela en ganska underordnad rol och att den betänklighet, som uttalas mot dem, är en af de minst väsentliga anmärkningar, som kunna framställas mot förevarande lag.

Af denna anledning och då som jag redan nämnt ett afslag på denna punkt skulle vara liktydigt med afslag på hela förslaget, vågar jag hoppas, att kammaren i konsekvens med dess nyss fattade beslut behagade godkänna äfven nu föredragna punkt.

Herr Reuterswärd: Jag vet mycket väl, att det ej endast beror på de båda regeringarna att bestämma en förändring i lagen, utan att äfven stortinget måste derom fatta beslut. Men jag föreställer mig, att om man från svensk sida godkänner lagen för öfrigt med den lilla förändringen om uppsägnings-tiden, man ej därför behöfver riskera hela lagens fall. För min del kan jag ej tänka mig, att om framställning härom gjordes till den norska regeringen och en kongl. proposition aflätes till stortinget, det skulle möta den allra ringaste svårighet att få en sådan förändring till stånd.

Nu mera, sedan lagen antagits, sådan den föreligger, har naturligtvis från vår sida hvarje förhoppning att få en fullständig utredning i frågan strandat. Men man skulle ju kunna tänka sig, att det skulle kunna gå för sig att på en ganska kort tid få en revision till stånd, i fall det om ett eller annat år visar sig, att åtskilliga andra artiklar behöfva inrangeras bland undantagen. Jag tror ej, att den revision, som nu egt rum, kräft många dagars arbete, och att det följaktligen vore ganska nyttigt att, om man ej kan ävägbringa en sammanjemkning af anspråken, hafva åtminstone den resursen att uppsäga lagen och i värsta fall blifva den qvitt så fort som möjligt.

Jag fortfar i mitt yrkande, att uppsägnings-tiden måtte bestämmas till ett år.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på förevarande paragraf yrkats, dels att den skulle godkännas, dels ock, af herr *Reuterswärd*, att paragrafen

skulle godkännas med den ändring, att orden: "två år" utbyttes mot orden: "ett år".

Sedermera gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på paragrafens godkännande i oförändradt skick vara med öfvervägande ja besvarad.

Då herr *Reuterswärd* begärde votering, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition.

"Den, som godkänner Kongl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af § 18 i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes berörda förslag med den ändring, att orden: "två år" utbytas mot orden: "ett år."

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 60;
Nej — 42.

Utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

2 punkten.

Bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag rörande det nu genomgångna betänkandet.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtande n:o 49, i anledning af väckta motioner rörande dels nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de un-

*Ändring i
den s. k.
mellanriks-
lagen.
(Forts.)*

der denna dag första gången bordlagda ärenden och sist de utlåtanden, som denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 11,30 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
